

समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ता
(Community Based Rehabilitation Facilitator)
छोटो अवधिको पाठ्यक्रम
(सक्षमतामा आधारित)

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्

पाठ्यक्रम विकास महाशाखा

सानोठिमी, भक्तपुर

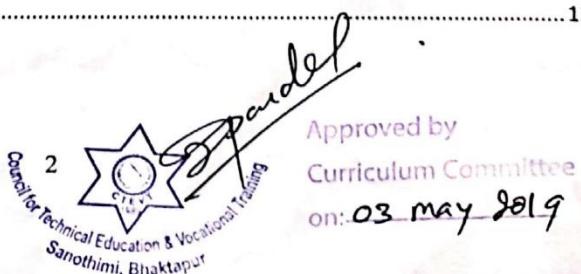
२०८५

Approved by
Curriculum Committee
on: 03 May 2019

विषय सूची

परिचय.....	3
लक्ष्य	3
उद्देश्यहरू.....	3
पाठ्यक्रमको विवरण.....	4
तात्त्विक अवधि	4
लक्षित स्थान.....	4
प्रशिक्षणार्थी संख्या.....	4
प्रशिक्षणको माध्यम	4
प्रशिक्षणार्थीको उपस्थिति	4
पाठ्यक्रमको जोड	4
प्रवेशका आधारहरू	4
प्रशिक्षकको न्यूनतम योग्यता.....	5
प्रशिक्षक-प्रशिक्षणार्थी अनुपात.....	5
प्रशिक्षणका माध्यम र सामग्री.....	5
प्रशिक्षण सिकाइ विधि	5
प्रमाण-पत्र	5
सीप परीक्षणको व्यवस्था	5
प्रशिक्षकलाई सुझाव	5
प्रशिक्षणका लागि सुझाव.....	6
.प्रेसागत आचरण	6
पाठ्य संरचना (Course Structure)	7
समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताका कार्यहरू	8
मोड्युल १: परिचय	9
सबमोड्युल १.१: पेसागत परिचय.....	9
सबमोड्युल १.२: मानव शरीर संरचना, कार्य र अपाङ्गता.....	11
सबमोड्युल १.३: पेसागत स्वास्थ्य र सुरक्षा	12
मोड्युल २: स्वास्थ्यजन्य पुनर्स्थापना	13
मोड्युल ३: कार्यगत क्षमता अभिवृद्धि	19
सब मोड्युल ३.१: सामान्य थेराप्युटिक अभ्यास (General Therapeutic Exercise) मा सहजिकरण.....	19
सब मोड्युल ३.२: Orthopedic Rehabilitation मा सहजिकरण	24
सब मोड्युल ३.३: स्नायु प्रणाली सम्बन्धी पुनर्स्थापना (Neuro Rehabilitation) मा सहजिकरण.....	28
सब मोड्युल ३.४: सञ्चार तथा सिकाई (Communication & Learning) थेरापीक लागि सहजिकरण.....	32
सब मोड्युल ३.५: Occupational Therapy मा सहजिकरण.....	35
मोड्युल ४: सहायक सामग्री तयारी तथा प्रयोग.....	40
मोड्युल ५: शिक्षामा पुनर्स्थापना	48
मोड्युल ६: पुनर्स्थानाका लागि जीविकोपार्जन	55
मोड्युल ७: सामाजिक पुनर्स्थापना	62
मोड्युल ८: अपाङ्गता पहिचान तथा पुनर्स्थापना योजना.....	69
सब मोड्युल ८.१: अपाङ्गताको लेखाजोखा तथा पहिचान.....	69
सब मोड्युल ८.२: अपाङ्गता पुनर्स्थापना योजना	79
मोड्युल ९: दुर्घटनाका संक्षण तथा व्यवस्थापन	90
मोड्युल १०: सचेतना तथा पैरवी.....	95
मोड्युल ११: समन्वय, संचार तथा वृत्ति विकास	101
मोड्युल १२: अभिलेख तथा प्रतिवेदन	111
मोड्युल १३: कार्यगत तालिम.....	118
परिभाषा र शब्दावली.....	119
सन्दर्भ सामग्री.....	120

परिचय:

समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्य गरी अपांगता भएका व्यक्तिहरूको जीवनमा गुणात्मक परिवर्तन गर्ने कामका निमित्त सहजकर्ता तयार गर्न यो पाठ्यक्रम निर्माण गरिएको हो। यस पेसामा संलग्न हुन चाहने प्रशिक्षार्थीले यो पाठ्यक्रमको आधारमा तालिम पाएपछि समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताको लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सीप र व्यवहार समेत सिक्न सक्नेछन्। यस पाठ्यक्रमबाट समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना केन्द्रहरूको लागि आवश्यक पर्ने दक्ष सहजकर्ता तयार पार्न मद्दत पुनेछ। यो पाठ्यक्रम अनुसार प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीले सैद्धान्तिक ज्ञान र प्रयोगात्मक अभ्यास कक्षाकोठा तथा समुदायमा आधारित भएर प्राप्त गर्नेछन्। यो तालिम प्रयोगात्मक प्रकृतिको हुनेछ साथै सहजकर्ताको लागि आवश्यक पर्ने प्रयोगात्मक सीप सम्बन्धित समुदायमा लेगेर प्रदान गरिनेछ। तालिम केन्द्रमा प्रदान गरिने सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक अभ्यास पछि प्रशिक्षार्थीलाई पाठ्यक्रममा तोकिएको अवधिसम्मको लागि उपयुक्त कुनै समुदायमा पठाइनेछ। सीपमा पूर्णता प्राप्त भएको मूल्यांकन पछि मात्र प्रशिक्षार्थीहरूलाई सम्बन्धित तालिम प्रदायक संस्था मार्फत तालिमको प्रमाणपत्र प्रदान गरिनेछ।

तालिम प्रदायक संस्था र समुदायमा प्रदान गरिने यस्तो प्रकृतिको तालिम प्राप्त व्यक्ति समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताको रूपमा काम गर्नेको लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान र व्यवहारिक सीपमा दक्ष हुनेछन्। यी सहजकर्ताले समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सेवा प्रदान गर्ने संघर्षस्था, पुनर्स्थापना केन्द्रहरू, पुनर्स्थापना गृहहरू तथा समुदायमा कार्य गर्नेछन्। जसवाट उनीहरूको आर्थिक स्तरमा सुधार आउनुका साथै पुनर्स्थापनाको क्षेत्रमा समेत सकारात्मक प्रभाव पर्ने विश्वास गरिएको छ। यि सहजकर्ताहरूले समुदायमा रहेको अपांगता पहिचान, पुनर्स्थापना योजना निर्माण, आवश्यक सल्लाह सुझाव प्रदान, पैरवी तथा प्रेपण जस्ता कार्य गर्ने हुनाले यसवाट राज्यको आर्थिक सामाजिक विकासमा मद्दत पुनरुक्त साथै लक्षित वर्ग विषेशगरी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गरिवी निवारणमा समेत सहयोग पुनेछ। समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताको तालिम सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्ने सहभागीहरूले पुनर्स्थापना सेवा प्रदान गर्ने संघर्षस्था, पुनर्स्थापना केन्द्रहरू, पुनर्स्थापना गृहहरूमा रोजगारीका अवसर समेत प्राप्त गर्नेछन्।

यि सहजकर्ताहरू अपांगता रोकथाम र समाधानको लागि गरिने उपचार सम्बन्धी अभ्यासको लागि नभै समुदायमा आधारित पुनर्स्थापनाका लागि अपाङ्गता पहिचान तथा पुनर्स्थापना योजना तयार पार्ने, सचेतना तथा पैरवी सम्बन्धी कार्य गर्ने, पुनर्स्थापना सम्बन्धी सल्लाह सुझाव प्रदान गर्ने, निरन्तर सेवा र स्वयं स्याहार सुसार कार्यको लागि सहजिकरण गर्ने, गमनशीलतासंग सम्बन्धित सहायक सामग्रीको पहिचान, प्रयोग र सामान्य मर्मत गर्ने, सशक्तिकरणको माध्यमबाट सामाजिक, शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा पुनर्स्थापना गर्ने, जिविकोपार्जन प्रवर्द्धन गर्ने, कार्यगत क्षमता वृद्धि गर्न सहयोग गर्ने जस्ता कार्य गर्नको लागि योग्य हुने विश्वास गरिएको छ।

लक्ष्य

यो पाठ्यक्रमको मुख्य लक्ष्य अपांगता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गर्ने, पुनर्स्थापना योजना तयार गर्ने, उनीहरूलाई सशक्तिकरण गरी सामाजिक, शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा पुनर्स्थापना गर्ने, जिविकोपार्जन प्रवर्द्धन गर्ने, कार्यगत क्षमता वृद्धि गर्न सहयोग गर्ने जस्ता कार्य गर्नको लागि योग्य हुने विश्वास गरिएको छ।

उद्देश्यहरू:

यो पाठ्यक्रमको उद्देश्य निम्नानुसार रहेको छ:

- समुदायमा आधारित पुनर्स्थापनाका लागि अपाङ्गता पहिचान तथा पुनर्स्थापना योजना तयार पार्ने, सचेतना तथा पैरवी सम्बन्धी कार्य गर्ने, पुनर्स्थापना सम्बन्धी सल्लाह सुझाव प्रदान गर्ने सक्ने सीपयुक्त जनशक्ति तयार गर्ने,
- गमनशीलतासंग सम्बन्धित सहायक सामग्रीको पहिचान, प्रयोग र सामान्य मर्मत गर्ने सक्षम जनशक्ति तयार गर्ने,
- समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम/केन्द्र/अस्पताल/संघ/संस्थाले प्रदान गर्ने निरन्तर सेवा र स्वयं स्याहार सुसार कार्यको लागि सहजिकरण गर्ने,
- फिजियोथेरेपिस्टको परामर्श अनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सामन्य थेरापी सेवाको लागि सहजिकरण गर्न र आवश्यकता अनुसार प्रेपण गर्न सक्षम जनशक्ति तयार गर्ने,
- समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताको प्रयोग गरी पुनर्स्थापना सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि गरी देश विकासमा टेवा दिन सक्षम नागरिक तयार पार्ने,
- समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ता सेवाको माध्यमबाट जीविकोपार्जन सम्बन्धी कार्यक्रम मार्फत आय आर्जनमा वृद्धि गरी अपाङ्गता भएका व्यक्ति र तिनका परिवारको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने,

Approved By
Curriculum Comm.tee
on: 02 May 2017

- समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ता सेवाको माध्यमबाट अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनको परिवारको शैक्षिक तथा वैयक्तिक विकास, सामाजिक क्रियाकलापमा सहभागिता, सामाजिकीकरण र नेतृत्व विकासका लागि सक्षम बनाउने,
- प्रशिक्षार्थीहरूलाई व्यक्तिगत तथा पेसागत स्वास्थ्य र सुरक्षा अवलम्बन गर्न सक्षम बनाउने।

पाठ्यक्रमको विवरण

यो पाठ्यक्रम अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि आवश्यक पर्ने पुनर्स्थापना सेवा प्रदान गर्न चाहिने आधारभूत ज्ञान र सीप सिकाउने उद्देश्यले निर्माण गरिएको छ। यो पाठ्यक्रमले पुनर्स्थापनाको परिचय, पुनर्स्थापनाका उपायहरू, समावेशी स्वास्थ्य, शिक्षा र जीविकोपार्जनमा पहुँचका लागि सहजीकरण, थेरापी उपकरण प्रयोग, सहायक सामग्रीको प्रयोग तथा मर्मतका लागि आवश्यक हुने सम्पूर्ण सीपहरूमा दक्षता हासिल नभएसम्म अभ्यास गराइरहने उद्देश्य राखेको छ।

यस पेसामा टटस्थ, सुरक्षित तथा व्यावहारिक सीप प्रदर्शन गर्न अति आवश्यक छ। तसर्थ यो पाठ्यक्रममा पेसागत स्वास्थ्य र सुरक्षा तथा प्राथमिक उपचारलाई समेत समावेश गरिएको छ। यस पाठ्यक्रममा पुनर्स्थापना सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि गरी परिवारमा नै अपाङ्गताको व्यवस्थापन गर्ने पक्षमा समेत जोड दिइएको छ। म काम गर्ने क्षेत्र मेरो हो र मेरो पेसा सम्मानित हो भन्ने भावना जगाउन प्रशिक्षार्थीहरूलाई सुरुवातै प्रेरित गर्ने उद्देश्य राखिएको छ।

तालिम अवधि

- यो तालिम कार्यक्रमको समयावधि प्रयोगात्मक अभ्यास सहितको जम्मा ५९० घन्टा हुनेछ।

लक्षित स्थान:

- समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम संचालन भएको समुदाय वा क्षेत्र।

प्रशिक्षार्थी संख्या

- एक समूहमा अधिकतम २० जना।

प्रशिक्षणको माध्यम

नेपाली, अंग्रेजी तथा स्थानीय भाषा।

प्रशिक्षार्थीको उपस्थिति

- तालिम अवधिभर प्रशिक्षार्थीको उपस्थिति कम्तीमा ९० प्रतिशत पुगेको हुनुपर्नेछ। अन्यथा प्रमाणपत्र पाउन योग्य मानिने छैन।

पाठ्यक्रमको जोड

- यस पाठ्यक्रमले सीप विकासमा जोड दिन्छ। यस पाठ्यक्रममा ६८ प्रतिशत प्रयोगात्मक सिकाइमा र ३२ प्रतिशत समय सैद्धान्तिक सिकाइमा छुट्याइएको छ।
- तालिम पश्चात फिल्डमा लागि प्रशिक्षार्थीहरूलाई जनस्वास्थ्य तथा पुनर्स्थापनामा काम गर्ने संघसंस्था, सरकारी निकाय लगाएतका अधिकृतहरूबाट अनुशिक्षण (कोचिङ) गरिनेछ।
- यस पाठ्यक्रमको जोड अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरूको पहिचान, प्रेपण र उपचारको लागि सहजिकरण गर्ने सीपहरू सिकाउनमा हुनेछ।

प्रवेशका आधारहरू

तलका अधार पूरा गरेका व्यक्तिहरू यस तालिममा प्रवेश पाउनेछन्।

- विद्यालय शिक्षा (दस जोड दुई) वा सो सरह उर्त्तीण गरेका व्यक्तिहरू,

Sundel
Approved by
Curriculum Committee
on: 03 May 2019

- न्यूनतम १८ वर्ष पूरा भएका,
- शारीरिक रूपमा स्वस्थ,
- तालीम केन्द्रले संचालन गरेको प्रवेश परीक्षा उत्तिर्ण गरेका ।

प्रशिक्षकको न्यूनतम योग्यता

- स्नातक तह उत्तीर्ण गरी सम्बन्धित पेसामा कम्तीमा २ वर्षको कार्य अनुभव भएको ।
- राष्ट्रीय संचार तथा प्रशिक्षण सीप भएको ।

प्रशिक्षक-प्रशिक्षार्थी अनुपात

- प्रयोगात्मक कक्षाको लागि अनुपात :- १ : १०
- सैद्धान्तिक कक्षाको लागि अनुपात :- कक्षा कोठाको अवस्था अनुसार तय गर्ने ।

प्रशिक्षणका माध्यम र सामग्री

प्रभावकारी प्रशिक्षण तथा प्रदर्शनका लागि आवश्यक सामग्री

- छापेका मिडियाका सामग्री (कम्प्युटर, अभ्यास पुस्तिका, रुजु सूची, अभिलेख फारम)
- Non-Projected सामग्री (डिस्प्ले नमुनाहरू, फिल्म चार्ट, पोस्टर, बोर्ड, मार्कर)
- Project Media सामग्री (मल्टिमिडिया प्रोजेक्टर, स्लाईड आदि)
- श्रव्यदृश्य (टेप, फिल्म, स्लाइटेप, भिडियो डिस्क आदि)

प्रशिक्षण सिकाइ विधि

यो तालिम कार्यक्रम अनुसार श्रव्यदृश्य सामग्रीको प्रदर्शन, व्याख्या र छलफल, उदाहरण सहीतको व्याख्या, अनुकरण, निर्देशित अभ्यास, प्रयोगात्मक अभ्यास र अन्य सिकाइ विधिको प्रयोग गरिनेछ ।

- सैद्धान्तिक : प्रवचन, छलफल, कायदेश, समूह छलफल, प्रश्नउत्तर, श्रव्यदृश्य सामग्रीको प्रदर्शन ।
- प्रयोगात्मक: प्रदर्शन, अवलोकन, निर्देशित अभ्यास, स्वअभ्यास, Client simulation of therapy technique; ।

प्रमाण-पत्र

यो तालिम सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्ने प्रशिक्षार्थीलाई सम्बन्धित तालिम दिने संस्थाले "समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ता (Community Based Rehabilitation Facilitator)" को प्रमाणपत्र प्रदान गर्नेछ ।

सीप परीक्षणको व्यवस्था

यो तालिमको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका प्रशिक्षार्थीहरू राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा निर्धारण गरिएको मापदण्ड/पूर्व सर्तहरू पूरा गरेमा उक्त पेसाको लागि संचालन गरिने सीप परीक्षण परीक्षामा सहभागी हुन सक्नेछन् ।

प्रशिक्षकलाई सुझाव

यो पाठ्यक्रम रोजगार विहीन साक्षर युवा युवतीलाई लक्षित गरी निर्माण गरिएको छ । यो पाठ्यक्रम निर्माण गर्दा निश्चित मापदण्डहरू अपनाइएका छन्:

- तालिम पाठ्यक्रम पूर्णरूपमा अध्ययन गर्ने ।
- सीपका अन्तिम सूचक, ज्ञानका वारे अध्ययन गर्ने ।
- प्रशिक्षार्थीलाई सीपको सूची दिई प्रशिक्षणको विधि, समय तथा अन्य जानकारी तालिम सुरु हुनासाथ अभिमुखीकरण गर्ने ।
- पाठ्य योजना बनाउने र आवश्यक श्रव्यदृश्यका सामानहरू प्रयोग गर्ने - सीप, ज्ञान, पेसा प्रतिका अवधारणा ।
- प्रशिक्षार्थीलाई काम गराइमा केन्द्रित गराउने ।
- दिइएको समय, सीमाभित्र प्रशिक्षकले ज्ञान र सीप सिकाएका सूचकांक प्राप्त गर्ने ।

S. P. Model

Approved by
Curriculum Committee
on: 03 May 2019

- सीपको अभ्यासपछि प्रशिक्षार्थीलाई आवश्यक कार्य योजना दिने।

प्रशिक्षणका लागि सुझाव

- उद्देश्य चयन गर्ने (संख्यात्मक, मनोक्रियात्मक, भावनात्मक)
- विषय वस्तु छनोट गर्ने।
- प्रशिक्षणका विधि (प्रशिक्षक केन्द्रित/प्रशिक्षार्थी उन्मुख) अपनाउने
- उपयुक्त मूल्यांकन विधि अपनाउने
- सीप कार्यको प्रदर्शन गर्ने र अनुसरण गर्न लगाउने
- प्रशिक्षार्थीलाई सीप अभ्यास गराउन जोड दिने

पेशागत आचरण

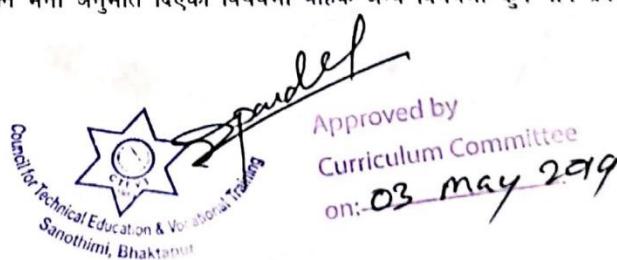
समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले यो तालिम प्राप्त गरिसकेपछि इमान्दारपूर्वक समुदायमा आधारित रहेर अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई सेवा प्रदान गर्नुपर्नेछ। सहजकर्ताले एकातर्फ राज्यले कानून, नीति तथा कार्यक्रम अन्तर्गत उपलब्ध गराउने सेवाहरूलाई समुदायमा पुरयाउने कार्यका लागि सहजिकरण गर्नेछन् भने अर्कोतर्फ, अपांगता भएका व्यक्तिहरू सम्बन्धी सूचना, जानकारी राज्यका निकायहरू खासगरी स्थानीय तहसम्म पुरयाउने कार्य गर्दछन्। अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई सेवा प्रवाह गर्दा सम्बन्धित विषयका विशेषज्ञहरूको निर्देशन, सुपरिवेक्षण, सम्बन्धित विषय सम्बन्धी विश्वव्यापी र राष्ट्रिय मान्यताहरू अनुकुल सेवा प्रदान गर्नुपर्नेछ। स्वास्थ्यजन्य सेवा प्रदान गर्दा हुनसक्ने जोखिम (risk) र गलत अभ्यास (malpractice) लाई ध्यानमा राखी सो सम्बन्धमा सहजकर्ताहरूले गर्नुपर्ने र गर्ननहुने कुराहरूलाई निम्न वमोजिम उल्लेख गरिएको छ।

गर्नुपर्ने:

1. पुनर्स्थापना सहजकर्ताले अपांगता भएका व्यक्तिको स्वास्थ्यजन्य पुनर्स्थापना गर्दा चिकित्सक, फिजियोथेरापिष्ट, अकुपेशनल थेरापिष्ट लगायतका अन्य विज्ञको परामर्श, निर्देशन वमोजिम तोकिएको सेवा मात्र प्रदान गर्नुपर्ने।
2. आफूसँग भएको सीप वा ज्ञान भन्दा वाहिरको विषयमा तत्काल सम्बन्धित विज्ञ समक्ष प्रेषण गर्ने।
3. निरन्तर चिकित्सक, फिजियोथेरापिष्ट, अकुपेशनल थेरापिष्ट लगायतका अन्य विज्ञसँग सम्पर्कमा रहने। उनीहरूको सहयोग प्राप्त गर्ने।
4. सम्बन्धित विज्ञको सुपरिवेक्षण वा निर्देशनमा अपांगता भएको व्यक्तिको स्वास्थ्यजन्य पुनर्स्थापना सम्बन्धी सेवा दिने कममा उपयुक्त सावधानी नथेपनाउँदा वा गलत विधिको प्रयोग (malpractice) गर्दा उनीहरूको शरिरमा प्रतिकुल प्रभाव पर्न जाने र त्यसको दायित्व पनि सेवा प्रदायकले व्यहोर्नुपर्ने सम्बन्धमा राज्यका कानूनहरूले नै स्पष्ट उल्लेख गरेको हुँदा सो सम्बन्धमा जानकार रहने। कानूनको उल्लंघन नगर्ने।

गर्ननहुने:

1. आफू नै चिकित्सक, फिजियोथेरापिष्ट, अकुपेशनल थेरापिष्ट भएको व्यहोरा वताउन तथा आफैले विज्ञको रूपमा फिलिनिक सञ्चालन गर्ने वा अन्य सेवा प्रदान, परामर्श, निर्देशन दिन वा सेवा प्रदान गर्न नहुने।
2. सम्बन्धित विज्ञले सहजकर्ताले गर्न सक्ने भनी अनुमति दिएको विषयमा वाहेक अन्य विषयमा कुनै पनि प्रकारका सेवा प्रदान नगर्ने।

पाठ्य संरचना (Course Structure)

क्र.सं.	मोड्युल	स्वभाव	समय (घन्टा)		
			सैद्धान्तिक	प्रयोगात्मक	जम्मा
मोड्युल १	परिचय		४५	५	५०
सबमोड्युल १.१	पेसागत परिचय	सै	१६		१६
सबमोड्युल १.२	मानव शरीर संरचना, कार्य र अपाङ्गता	सै	२४		२४
सबमोड्युल १.३	पेसागत स्वास्थ्य र सुरक्षा	सै+व्या	५	५	१०
मोड्युल २	स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित पुनर्स्थापना	सै+व्या	१०	१०	२०
मोड्युल ३	कार्यगत क्षमता अभिवृद्धि	सै+व्या	२४	७६	१००
सबमोड्युल ३.१	General Therapeutic Exercises	सै+व्या	४	१८	२२
सबमोड्युल ३.२	Orthopedic Rehabilitation	सै+व्या	३	१०	१३
सबमोड्युल ३.३	Neuro Rehabilitation	सै+व्या	८	१२	२०
सबमोड्युल ३.४	Communication and Learning Rehabilitation	सै+व्या	४	२४	२८
सबमोड्युल ३.५	Occupational Therapy	सै+व्या	५	१२	१७
मोड्युल ४	सहायक सामग्री तथारी तथा प्रयोग	सै+व्या	१२	२८	४०
मोड्युल ५	शिक्षामा पुनर्स्थापना	सै+व्या	१०	१०	२०
मोड्युल ६	पुनर्स्थापनाका लागि जीविकोपार्जन	सै+व्या	९	१२	२१
मोड्युल ७	सामाजिक पुनर्स्थापना	सै+व्या	९	१२	२१
मोड्युल ८	अपाङ्गता पहिचान तथा पुनर्स्थापना योजना	सै+व्या	३०	३४	६४
सबमोड्युल ८.१	अपाङ्गताको लेखाजोखा तथा पहिचान	सै+व्या	११	१७	२८
सबमोड्युल ८.२	अपाङ्गता पुनर्स्थापना योजना	सै+व्या	१९	१७	३६
मोड्युल ९	दुर्व्यवहारबाट संरक्षण तथा व्यवस्थापन	सै+व्या	९	७	१६
मोड्युल १०	सचेतना तथा पैरवी	सै+व्या	९	१५	२४
मोड्युल ११	समन्वय, संचार तथा वृत्ति विकास	सै+व्या	१३	५७	७०
मोड्युल १२	अभिलेख तथा प्रतिवेदन	सै+व्या	१०	४४	५४
मोड्युल १३	कार्यगत तालिम	व्या		१०	१०
	कुल जम्मा		१९०	४००	५९०

Approved by
Curriculum Committee
on: 03 May 2019

समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताका कार्यहरू

१. अपाङ्गताको लेखाजोखा तथा पहिचान गर्ने ।
२. अपाङ्गताको भएका व्यक्तिहरूको पुनर्स्थापना योजना तयार गर्ने ।
३. स्वास्थ्य सेवामा पहुँचका लागि सहजीकरण गर्ने ।
४. कार्यगत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
५. विभिन्न प्रकारका थेरापी सेवा उपलब्ध गराउने ।
६. शिक्षामा पहुँचका लागि सहजीकरण गर्ने ।
७. जीविकोपार्जन विश्लेषण तथा सहयोग गर्ने ।
८. दुर्घटनाका संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
९. सहायक सामग्री तयारी तथा प्रयोग गर्ने ।
१०. सचेतना तथा पैरवी गर्ने ।
११. समन्वय तथा संचार गर्ने ।
१२. प्रतिवेदन र अभिलेख राख्ने गर्ने ।
१३. वृत्ति विकास गर्ने ।

मोड्युल १ परिचय

सबमोड्युल १.१ पेसागत परिचय

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले पुनर्स्थापना गर्दा आवश्यक पर्ने ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणालाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ। यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले सहजीकरण गर्नुपर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई वर्गीकरण गर्ने आधार (अपाङ्गताका प्रकार) र अवस्थाहरूका साथै अपाङ्गता रोकथाम र पुनर्स्थापनाका बारेमा परिचित हुनेछन्। उनीहरूले समुदायमा नै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको व्यवस्थापनका अवसरहरू खोज्ने, सशक्तीकरण गर्ने र जिवन गुणस्तरमा अर्थपूर्ण परिवर्तन ल्याउनेछन्। सहजकर्ताले विश्व स्वास्थ्य संघबाट सिफारिस गरिएको म्याट्रिक्स (WHO CBR Matrix) अनुसारका पुनर्स्थापना क्रियाकलाप संचालन गर्ने, गुणस्तरीय पुनर्स्थापनाको सेवा प्रदान गर्ने, र विभिन्न निकाय जस्तै स्थानीय सरकार एवं सरकारी तथा गैरसरकारी सेवा प्रदायक संस्थासँग समन्वय गर्न सक्नेछन्।

१.१.१. समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ता (सीबीआर सहजकर्ता) को परिचय

१.१.२. समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ता (सीबीआर सहजकर्ता) को आचार संहिता

१.१.३. पुनर्स्थापनाको परिचय

१.१.४. पुनर्स्थापनाका सेवाका सेवाग्राही

१.१.५. पुनर्स्थापनाका अभ्यासहरू

१.१.६. सीबीआरका उद्देश्यहरू: WHO, ILO / UNESCO ले २००४ मा जारि गरेको Joint Position Paper का अनुसार सीबीआरका दुई प्रमुख उद्देश्यहरू निम्न रहेका छन् :

१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको शारीरिक र मानसिक क्षमतामा अभिवृद्धि गरी सेवा तथा सुविधामा उनीहरूको पहुँच बढाउनुका सथै उनीहरूलाई परिवार र समुदायमा योगदान गर्न सक्ने बनाउने,

२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि समुदायमा विद्यमान अवरोध हटाई उनीहरूको मानव अधिकार संरक्षण, सवर्धन गर्न समुदायलाई सक्रिय बनाउने।

१.१.७. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित नीति तथा कानूनहरू

क. अन्तर्राष्ट्रिय कानून

१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकारसम्बन्धी महासन्धि, २००६

ख. राष्ट्रिय कानून

२. नेपालको संविधान, २०७२

३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकारसम्बन्धी ऐन, २०७४

४. बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५

५. सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७५

ग. राष्ट्रिय नीति

१. नेपाल सरकारका आवधिक नीति तथा योजनाहरू

२. अपाङ्गता सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा कार्ययोजना, २०६३

३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि समावेशी शिक्षा नीति, २०७३

घ. निर्देशिका

१. अपाङ्गतामैत्री सञ्चार निर्देशिका, २०७३
२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको परिचयपत्र वितरण निर्देशिका, २०७४
३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि समावेशी शिक्षा नीति, २०७३
४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि पहुँचयुक्त भौतिक संरचना तथा संचार सेवा निर्देशिका, २०६९
५. समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना निर्देशिका २०६६
६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०६६
७. राष्ट्रिय बाल अपाङ्गता व्यवस्थापन रणनीति, २०६४
८. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी नियमावली, २०७६ (मस्यौदा)

सबमोड्युल १.२ मानव शरीर संरचना, कार्य र अपाङ्गता

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले पुनर्स्थापना सेवा प्रदान गर्दा मानव शरीर र यसका विभिन्न अङ्गहरूको बनावटका बारेका जानकारी राखेछन् । विशेषगरी मानव अङ्गको गर्ने कार्यहरू र ती कार्यमा आउने सम्भावित अवरोधहरू कहाँ र कसरी आउन सक्छन् भनी आकलन गर्न सक्नेछन् । मानव शरीरमा अङ्गहरूको कार्य विवरण र मानव शरीरका प्रणाली जस्तै श्वासप्रश्वास, पाचन प्रणाली, मांसपेशी, हाड तथा जोर्नीहरूको कार्यप्रणाली कार्यविधि पत्ता लगाउन आवश्यक सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणालाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । मानव शरीरको तस्विर देखाउने चित्र तथा डमीको प्रयोगबाट प्रशिक्षार्थीहरूलाई मानव शरीरको अङ्ग र कार्यप्रणालीका बारेमा ज्ञान प्रदान गरिनेछ ।

१.२.१ कोष

१.२.२ मानव शरीरका प्रणालीहरू

१. हाडको शारीरिक ढाँचा र कार्यहरू : खप्पर, छाती, हात खुट्टा, ढाडका हड्डीहरूको संरचना तथा कार्यहरू
२. मांसपेशीको शारीरिक ढाँचा र कार्यहरू: मांसपेशीको संरचना
३. न्युरो तथा मस्तिष्कका भागहरूको पहिचान तथा कार्यहरू
४. मूत्र तथा ग्रन्थी प्रणालीको भूमिका
५. रक्तसंचार प्रणाली

सबमोड्युल १.३ पेसागत स्वास्थ्य र सुरक्षा

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले पुनर्स्थापना सेवा प्रदान विशेषगरी थेरापी सेवा प्रदान गर्दा अपाङ्गता भएका व्यक्ति र आफू स्वयंको स्वास्थ्य तथा सम्भावित जोखिमबाट बच्न र बचाउन आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणालाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले संचालन गर्नुपर्ने सेवा तथा कार्यक्रममा अपनाइने सुरक्षाका विभिन्न विधिहरूसँग परिचित हुनेछन् र स्वास्थ्यलाई असर गर्ने तत्त्वहरू, संक्रमणबाट बच्ने उपायहरू, अवलम्बन गर्न सक्नेछन् ।

समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताहरूको पेसागत स्वास्थ्य र सुरक्षा हेतु निम्न सल्लाह र सुझाव कार्यान्वयनमा ल्याउनु जरुरी हुन्छ ।

१.३.१ जोखिम विश्लेषण :

- पेसाका जोखिमहरूको पूर्वअनुमान,
- जोखिमको जानकारी र प्रकृति
- संक्रमण
- चोटपटक
- खतराका चिह्नहरू

१.३.२ सावधानीका उपायहरू, सुरक्षा उपकरण र यन्त्र (protective device and equipment) हरूको प्रयोग

- हाते पन्जाको प्रयोग
- हेलमेट, एप्रोन,

१.३.३ जोखिम न्यूनीकरण

- खोप लगाएको यकिन गर्ने
- पोषण सेवा
- निर्मलीकृत औजार र उपकरण
- अपांग मैत्री संरचनाहरूको यकिन गर्ने
- विद्युतीय उपकरणहरूबाट सावधान रहने ।

मोड्युल २ः स्वास्थ्यजन्य पुनर्स्थापना

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले स्वास्थ्यजन्य पुनर्स्थापना सेवा प्रदान गर्दा आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले संचालन गर्नुपर्ने सेवा तथा कार्यक्रमहरूका विभिन्न भागहरूसँग परिचित हुनेछन् । स्वास्थ्यलाई असर गर्ने तत्त्वहरू, रोगबाट बच्ने उपायहरू, स्वास्थ्य प्रवर्धन गर्ने, अपाङ्गताको रोकथामका उपाय अवलम्बन गर्ने कार्य सम्पन्न गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

१. पोषणको अवस्था जाँच गर्ने ।
२. अपाङ्गता रोकथामका लागि सञ्चालित सरकारका कार्यक्रमहरूमा सहजीकरण गर्ने ।
३. सुरक्षित मातृत्व सेवामा पहुँचका लागि सहजीकरण गर्ने ।
४. संभावित अपाङ्गताको पहिचान गरी उपचारका लागि सहजीकरण गर्ने ।
५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई उपचारात्मक सेवाका लागि प्रेषण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ५ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं २.१: पोषणको अवस्था जाँच गर्ने र प्रेषण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पोषणको अवस्था जाँच गर्ने फाराम संकलन गर्ने (स्वास्थ्य चौकीबाट)।</p> <p>२. पोषणको जाँच गर्ने उपकरण तथा औजारहरू संकलन गर्ने।</p> <p>३. पोषणको अवस्था जाँच गर्ने विधि तय गर्ने।</p> <p>४. घर वा समुदाय भेला र भेट गर्ने।</p> <p>५. तौल, उचाइ, पाखुराको नाप लिने।</p> <p>६. मापनअनुसार प्रत्येक बालबालिकाको पोषणको अवस्था यकिन गर्ने।</p> <p>७. प्रत्येक बालबालिका कुपोषणको कुन समूह (गम्भीर (SAM), मध्यम (MAM) र कुपोषित (malnourished etc.)_ मा पर्छन् यकिन गर्ने।</p> <p>८. पोषण लेखाजोखा फाराम भर्ने र अभिलेख राख्ने।</p> <p>९. पोषण सेवाका लागि सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): १० वर्षमुनिका बालबालिका (अपाङ्गता भएका बालबालिका समेत) को घर, स्वास्थ्य संस्था।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): पोषणको अवस्था जाँच गर्ने</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> उपयुक्त विधि प्रयोग गरी एन्थोपेमेट्रिक मापन गरिएको। कुपोषणको अवस्था वा समूह यकिन भई आवश्यकता बमोजिम प्रेषण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> मातृ तथा बाल्यावस्था, पोषण तथा कुपोषणको जानकारी, पोषणको अवस्था जाँच गर्ने विधिहरू (एन्थोपेमेट्रिक आदि) पोषण अवस्थाको विश्लेषण (SAM), मध्यम (MAM) र कुपोषित (malnourished)_ पोषण लेखाजोखा र अवस्था जाँच गर्ने फाराम, पोषण लेखाजोखा फाराम (नोट: नेपाल सरकारका कार्यक्रमहरूबाट ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाकाको क्रमशः नेपालभर नै पोषण मापन गर्ने योजना छ। तर नेपालको स्वास्थ्य नीति, २०६४, ले १० वर्ष उमेरलाई अपाङ्गता रोकथामको दृष्टिकोणले महत्त्वपूर्ण मानेको छ।)

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

फिलप चार्ट, तौल यन्त्र, पोषण लेखाजोखा र अवस्था जाँच गर्ने फाराम, पोषण लेखाजोखा फाराम, कलम, उचाइ यन्त्र, MUAC tape।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ५ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं २.२ : अपाङ्गता रोकथामका लागि सञ्चालित सरकारका कार्यक्रमहरूमा सहजीकरण / सहयोग गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता रोकथामका निमित्त सरकारका कार्यक्रमहरू बारे जानकारी प्राप्त गर्ने ।</p> <p>२. रोकथामका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकाय तथा अधिकारीहरूको सूचीकरण गर्ने ।</p> <p>३. कार्यक्षेत्रमा गर्भयोजना बनाएका बाबुआमालाई (अपाङ्गता भएका व्यक्तिका बाबुआमा सहीत) रोकथाम सेवा र सेवा प्राप्त गर्ने स्थानका बारेमा बताउने ।</p> <p>४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका बाबुआमाले अर्को बच्चा जन्माउने योजना भए उनीहरूलाई अपाङ्गता रोकथामका सेवा प्रदायकहरूकोमा प्रेषण गर्ने ।</p> <p>५. रोकथाम सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई गर्भ योजना भएका व्यक्तिहरूको बारे सूचना दिने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): नवविवाहित दम्पती, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी निर्दिष्ट कार्य (के):</p> <p>अपाङ्गता रोकथामका लागि सञ्चालित सरकारका कार्यक्रमहरूलाई सघाउ पुर्याउने ।</p> <p>स्तर (कति रास्तोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> गर्भयोजना भएका बाबुआमालाई रोकथाम सेवा प्रदायकको मा प्रेषण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता रोकथामसँग सम्बन्धित सरकारका (संघीय, प्रदेश र स्थानीय) कार्यक्रमहरू गर्भधारण पूर्वको स्याहार (शुभकामना कार्ड, फोलिक एसिड, वर्थिड सेन्टर, जन्म दोष ल्याउने जोखिमहरू, आदि) अपाङ्गता निम्त्याउने मुख्य रोगहरू जस्तै (पोलियो, कुष्ठरोग आदि) बारे जानकारी

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: फ्लिप चार्ट, फोलिक एसिड चक्कीको नमुना, गर्भयोजना अभिलेख फारम र टुल, शुभकामना कार्ड, अपाङ्गता रोकथामको उपायहरूको सचित्र पोष्टर, कार्पी, कलम ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । फोलिक एसिड चक्कीको जतन गरिएको । औषधि म्याद नगुञ्जेको यकिन गरिएको ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: ३ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २.३: सुरक्षित मातृत्व सेवामा पँहुचकालागि सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. आफ्नो कार्यक्षेत्रमा सुरक्षित मातृत्व सेवा उपलब्धताको नक्साङ्गन गर्ने।</p> <p>२. सुरक्षित मातृत्व सेवामा सरकारी कार्यक्रम (न्यानो भोला, यातायात खर्च, २४ घन्टे सेवा, जटिल स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता) को सूचना लिने।</p> <p>३. स्वास्थ्य आमा समूहको बैठक, म. स्वा. से बैठक, भेला, मा अपाङ्गता रोकथामबारे शिक्षा दिने।</p> <p>४. सुरक्षित मातृत्व सेवा उपयोगका फाईदाहरूको बारेमा स्थानीय व्यक्ति र परिवारमा संचार गर्ने।</p> <p>५. स्थानीय स्वास्थ्य सेवा प्रदायकलाई सुरक्षित मातृत्व सेवा नलिएका (पुरै वा आशिंक) गर्भवती महिलाहरूको बारेमा सूचना दिने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): सामुदायिक भवन, म. स्वा. से. बैठक, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, आमा समूह,</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): सुरक्षित मातृत्व सेवामा पँहुचकालागि सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुरक्षित मातृत्व सेवाका प्रकार, लिने ठाउँ, समय र सुविधाका बारेमा जानकारी प्रदान गरिएको। 	<p style="text-align: center;">● सुरक्षित मातृत्व सेवाको परिचय, प्रावधान, महत्त्व</p> <p style="text-align: center;">● म.स्वा.स्व.से कार्यक्रमको बारेमा जानकारी,</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

स्वास्थ्य संस्थामा राखिने MCH रजिस्टर तथा म.स्वा.से. रजिस्टरको नमुना(HMIS forms), आमासुरक्षा कार्यक्रमको जानकारी पत्र,

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २.४: संभावित अपाङ्गताको पहिचान गरी उपचारकालागि सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. स्वास्थ्यकर्मीसँग बालबालिकामा देखिने संभावित अपाङ्गताका बारेमा छलफल गर्ने।</p> <p>२. स्वास्थ्यकर्मीसँग बसेर विद्यालय स्वास्थ्य जाँचको योजना बनाउने।</p> <p>३. विद्यालय स्वास्थ्य जाँचमा संभावित अपाङ्गताको पहिचान गर्न स्वास्थ्यकर्मीलाई सहयोग गर्ने।</p> <p>४. प्रत्येक वर्ष परीक्षणमा पत्ता लागेका संभावित अपाङ्गता सम्बन्धी अवस्था र बालबालिकाको सूची बनाउने।</p> <p>५. सूचीका आधारमा उपचारगर्ने संस्था र विधि यकिन गर्ने।</p> <p>६. सम्बन्धित संस्थामा उपचार सेवाका लागि समन्वय गर्ने।</p> <p>७. सेवा उपभोगमा सहजीकरण गर्ने।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): विद्यालय, प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र, स्वास्थ्य संस्था।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): संभावित अपाङ्गताको पहिचान गरी उपचारकालागि सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति रामोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● १० वर्षमुनिका विद्यालय जाने सबै बालबालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण गर्न सहयोग गरिएको ● संभावित अपाङ्गता सम्बन्धी अवस्था र बालबालिकाको सूची तयार गरिएको ● संभावित अपाङ्गता भएका बालबालिकाले आवश्यक उपचार पाएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● विकसित हुने अपाङ्गता (developmental disability) का बारेमा जानकारी ● संभावित अपाङ्गताको पहिचान गर्ने विधि र उपकरणका बारेमा जानकारी ● उपचार पाइने स्वास्थ्य संस्था र सेवाका बारेमा जानकारी ● अपाङ्गता हुने संभावित अवस्था र रोकथाम गर्ने उपायहरू

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

फिलप चार्ट, तौल यन्त्र, उचाइ यन्त्र, संभावित अपाङ्गताको पहिचान फारम, MUAC tape, otoscope, Snellen chart, tuning fork, thread, torch light, register, projector, Pen and diary (for training)

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २.५: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको उपचारात्मक सेवाकालागि प्रेषण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता परीक्षण शिविरबाट पहिचान भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य उपचारसम्बन्धी आवश्यकता पहिचान गर्ने।</p> <p>२. उपचार सेवा आवश्यकअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूची बनाउने।</p> <p>३. उपचार सेवाको प्रदायक संस्था र स्थान अनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको वर्गीकरण गर्ने।</p> <p>४. सम्बन्धित संस्थामा उपचार सेवाका लागि समन्वय गर्ने।</p> <p>५. पाउने सुविधा, लाग्ने समय, जाने संस्था बारे परामर्श दिई प्रेषण फारम दिने।</p> <p>६. सेवा प्रदायककोमा पुगेको र सेवा उपभोग गरे नगरेको सुनिश्चित गर्ने।</p> <p>७. उपचारको विवरण तथा लागतको अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): स्वास्थ्य संस्था, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको उपचारात्मक सेवाकालागि प्रेषण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> उपचार सेवा आवश्यक भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूची बनेको। अपाङ्गता भएका सबै व्यक्तिले आवश्यकता अनुसार उपचार सेवा पाएको। 	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता भएका व्यक्तिमा हुने निदानहरू रेफरल (निर्देशिका) directory उपचार सेवाको बगीकरण, अपाङ्गता उपचारका लागि शल्यचिकित्सा सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Referral directory, उपचारको अभिलेख राख्ने रजिस्टर तथा रिपोर्टिङ फारम, कापी कलम।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने। उपचारको सम्पूर्ण प्रक्रियामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अभिभावकलाई जिम्मेवार बनाइएको।

नोट : अपाङ्गताको लेखाजोखा सम्बन्धी मोड्युल ८ को कार्य सम्पन्न भएपछि यो कार्य गर्नुपर्नेछ ।

मोड्युल ३: कार्यगत क्षमता अभिवृद्धि

सब मोड्युल ३.१ सामान्य थेराप्युटिक अभ्यास (General Therapeutic Exercise)

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई कार्यगत क्षमता अभिवृद्धि का लागि पुनर्स्थापना सेवा प्रदान गर्दा आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले संचालन गर्नुपर्ने सेवा तथा कार्यक्रमहरूका विभिन्न भागहरूसँग परिचित हुनेछन् । सक्रिय तथा निष्क्रिय चालका लागि विभिन्न अङ्गहरूको व्यायाम थेरापी, सन्तुलन र समन्वयको थेरापी गराउन, ढाड वा मेरुदण्ड / गर्धन र घाँटीको व्यायाम गर्ने । जोर्नीहरूको चाल, अनुहारको चाल र स्वासप्रश्वासका लागि थेरापी गराउन सक्नेछन् ।

सीपको सूची

1. Perform therapy for Passive and active movement (सक्रिय तथा निष्क्रिय चालका लागि विभिन्न अङ्गहरूको व्यायाम थेरापी सेवा प्रदान गर्ने ।)
2. विभिन्न अङ्गहरू (बलियो पार्न) शक्ति अभिवृद्धि तथा कार्य सहजताका लागि व्यायाम थेरापी गराउने । (Perform stretching and strengthening exercise)
3. सन्तुलन र समन्वयको थेरापी गराउने । (Provide therapy for balance and coordination)
4. जोर्नीहरूको चाल, अनुहारको चाल र श्वासप्रश्वासको लागि थेरापी गराउने । (Perform therapy for joint movement, facial movement and breathing.

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १.३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं.३.१.१: Perform therapy for passive and active movements.

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. Range of motion का आधारमा Passive and Active movements वा Joint exercise विधि (घरेलु उपायसहित) निश्चित गर्ने ।</p> <p>४. विधिहरू अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र निजका अभिभावकलाई सिकाउने ।</p> <p>५. नियमित अनुगमन गर्ने ।</p> <p>६. घर वा समुदाय मा Passive and Active movements थेरापीबाट गमनशीलता वृद्धि गराउन नसकिएको खण्डमा विशेषज्ञ सेवाका लागि आवश्यकताअनुसार प्रेषण गर्ने ।</p> <p>७. प्रत्यक भेटको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): Perform therapy for Passive and active movements.</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Passive and Active movements थेरापी आवश्यक भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू छुट्याउन सकिएको । ● अङ्गहरूको range of motion निश्चित गरी गमनशीलता वृद्धि गर्ने विधि प्रयोग गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • Passive and Active movements थेरापीको परिभाषा, आवश्यकता, and • Contraindications, • Exercises to achieve Activities of Daily living • Resisted, Assisted, Free active exercise • Isometric and Isotonic exercise • मूल दर्ता रजिष्टर र सेवा रजिष्टरको नमुना

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

लेखाजोखा फारम, प्रेषण फारम, मूल दर्ता रजिष्टर र सेवा रजिष्टर वा MIS, Finger stretcher, falingometer, exercise ball, muscle stretcher, air pump, elastic band, grains, braces (leg brace, shoe brace, shoe inserts) other PRT materials, assesment bed set, projectors, Recording tools,

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने । संरचना परिवर्तन गर्दा आउने जोखिमका बारेमा जानकार रह्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ८ घन्टा
प्रयोगात्मक: ७ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

१. निर्दिष्ट कार्य नं. ३.१.२: Perform stretching and strengthening exercise (तन्काउने र कडा बनाउने अभ्यास)

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. अङ्गहरूको (palpation, power and resistance) को लेखाजोखाको आधारमा Stretching and strengthening exercise आवश्यकता र विधि निश्चित गर्ने ।</p> <p>४. Stretching and strengthening exercise आवश्यक अङ्गको distal and proximal भाग समाइ मांसपेशीको elasticity (लचक)बढाउने ।</p> <p>५. यो प्रक्रियालाई नियमित दोहोच्याई elastic range कायम गर्ने ।</p> <p>६. elastic range कायम गर्ने विधिहरू अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र निजका अभिभावकलाई सिकाउने ।</p> <p>७. घर वा समुदायमा stretching and strengthening exercise बाट elasticity सुधार हुन नसकेको व्यक्तिलाई प्रेषण गर्ने ।</p> <p>८. प्रत्यक भेटको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): Perform stretching and strengthening exercise</p> <p>स्तर (कर्ति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अङ्गको power and resistance यकिन गरिएको । ● मांसपेशीको elasticity वृद्धि गर्ने विधि प्रयोग गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • Stretching and strengthening exercise को परिभाषा, स्थिति पोजिसन, • Indications and contraindication • Isometric and isotonic exercise • Weight resistance, Power and endurance • Elastic and plastic range

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Spring, Weig Cuff, Sand Bags , Theraband, लेखाजोखा फारम, मूल दर्ता रजिष्टर र सेवा रजिष्टरको नमुना

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २.३० घन्टा

प्रयोगात्मक: २ घन्टा

सैद्धान्तिक: ०.३ घन्टा

१. निर्दिष्ट कार्य नं. ३.१.३: Provide therapy for balance and coordination – (सन्तुलन र समन्वयको व्यायाम)

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सन्तुलन र समन्वय (balance and coordination) क्षमता प्रवर्धनका लागि हात, खुट्टा, औँला, मेरुदण्ड आदिको थेरापी छनोट गर्ने ।</p> <p>४. छनोट भएको थेरापी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक औजार र उपकरण तथा ठाँउको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>५. क्रमशः सबै अङ्गहरूमा balance and coordination exercise and therapy को विधि कार्यान्वयन गर्ने ।</p> <p>६. balance and coordination exercise अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा उनका अभिभावकलाई सिकाउने ।</p> <p>७. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिवारलाई नियमित अभ्यासकालागि सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>८. घरमै वा समुदायमै balance and coordination क्षमता वृद्धि गराउन नसकिने खण्डमा विशेषज्ञ सेवाका लागि आवश्यकताअनुसार प्रेषण गर्ने ।</p> <p>९. प्रत्यक भेटको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको):</p> <p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के):</p> <p>Provide therapy for balance and coordination</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● balance and coordination क्षमतामा सीमितता भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू यकिन भएको । ● balance and coordination क्षमता वृद्धि गराउने उपायहरू प्रयोग गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● Introduction on Balance and coordination therapy ● Indication and contraindications ● Balance and Cordination exercises and its methods for spine, neck hand, leg, fingers etc ● Spine care/neck care

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Neck handler and chair, Gym Ball, , अभिलेख फारम, लेखाजोखा फारम, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ८ घन्टा
प्रयोगात्मक: ७ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.१.४: Perform therapy for joint movement, facial movement and breathing.

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई अनुहार चलाउन र श्वासप्रश्वास अभ्यास (Facial, breathing exercise) सिकाउन उपयुक्त विधिको छनोट गर्ने ।</p> <p>४. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा उनका अभिभावकलाई उपयुक्त विधि (contraction, normal anatomical movement, Resistance, salivation exercises: whistle, blowing paper/balloons, sucking through straw etc) सिकाउने ।</p> <p>५. घरमै facial, movement and body breathing क्षमता वृद्धि गराउन नसकिने खण्डमा विशेषज्ञ सेवाका लागि आवश्यकता अनुसार प्रेषण गर्ने ।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): Perform therapy for joint movement, facial movement and breathing.</p> <p>स्तर (कठि राम्रोसँग): <ul style="list-style-type: none"> Facial, movement and body breathing exercise को प्रयोग गरिएको । </p>	<ul style="list-style-type: none"> Introduction Indication and contraindication: Swallowing, Chewing, saliva dripping control, Breathing exercises: inhalation and exhalation, apical, costal , diaphragmatic and segmental breathing Differentiation between Bell's palsy and Facial palsy Exercises for facial movement

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Pillows, Chair, Theraband, springs Chest belt, Exercise bed, Mirror, Straw, balloons, paper, शैक्षिक सामग्री (पुस्तक, कापी, कलम), मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानीः संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

सब मोड्युल ३.२ Orthopedic Rehabilitation

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले हाड्जोर्नीमा समस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई कार्यगत क्षमता अभिवृद्धिका लागि पुनर्स्थापना सेवा प्रदान गर्दा आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले संचालन गर्नुपर्ने सेवा तथा कार्यक्रमहरूका विभिन्न भागहरूसँग परिचित हुनेछन् । Active movements, neck and back pain, muscular dystrophy and organ deformities का लागि थेरापीसेवा प्रदान गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

- ३.२.१ घाँटी र ढाडको दुखाइ (Neck and Back pain) भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने ।
- ३.२.२ Muscular dystrophy, Arthrosis भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने ।
- ३.२.३ Limbs deformities and amputations भएका व्यक्तिका लागि थेरापी गराउने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १.३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.२.१ घाँटी र ढाडको दुखाइ (Neck and Back pain) भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने।</p> <p>३. Neck and Back pain भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका अवस्था सुधारका उपयुक्त (के कारणले भएको पत्ता लगाउने जस्तै आसन) विधिको छनोट गर्ने।</p> <p>४. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा उनका अभिभावकलाई उपयुक्त विधि र braces for spine neck and back / aid आदि सहायक सामग्रीको प्रयोग, immobilization technique वा दुखाइ कम गर्ने स्थानीय उपाय (जस्तै पटुका बाँध्ने) कार्यहरू सिकाउने।</p> <p>५. माथिका विधिबाट सुधार हुन नसकेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्रेषण गर्ने।</p> <p>६. चिकित्सकको सल्लाहअनुसारको थेरापीको अभ्यास गराउने।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): घाँटी र ढाडको दुखाइ (Neck and Back pain) भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● घाँटी र ढाडको दुखाइ (Neck and Back pain) भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूची तयार भएको। ● Braces for spine Neck and back / aids को विधि प्रयोग भएको। 	<p>Introduction to Neck and Back pain: Cause, and management of neck and back pain,</p> <p>Indication and Contraindications: Use of braces and tools of immobilization</p> <p>Ergonomics and posture to reduce pain</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

Braces for spine and neck, शैक्षिक सामग्री (पुस्तक, कापी, कलम), आसन/पोस्चरका चित्रात्मक अवस्थाहरू, अभिलेख फारम, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १.३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.२.२ Muscular dystrophy/arthritis भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको मांसपेशी तथा जोर्नीहरूको पावर/क्षमताको लेखाजोखा गर्ने।</p> <p>४. उक्त लेखाजोखाको आधारमा strengthening exercises for limbs, neck and trunk, and breathing exercises, को अभ्यास गराउने।</p> <p>५. उपयुक्त सहायक सामग्री (walking aids, braces or splints for spine/joints etc.) को प्रयोग सिकाउने।</p> <p>६. सुधार हुन नसकेका व्यक्तिहरूलाई प्रेषण गर्ने (आवश्यकता अनुसार)।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): Muscular dystrophy भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● strengthening exercises for limbs, neck and trunk, and breathing exercises आदि विधिको प्रयोग गरिएको। ● उपयुक्त सहायक सामग्री (walking aids, braces or splints for spine/joints etc.) को प्रयोग गरिएको। 	<p>Introduction: Case study of arthrities, and Muscular dystrophy with epidemiology,</p> <p>Indication and contraindication of exercises for arthritis and muscular dystrophy</p> <p>Muscle strengthening exercises, Application of orthosis and walking aids</p> <p>Technique of pain relief</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Sample orthoses and prosthesis, walking aids, शैक्षिक सामग्री (पुस्तक, कापी, कलम) प्रेषण र अभिलेख फारम, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने। सहायक सामग्रीको प्रयोगले शरीरमा हुन सक्ने घाउका बारेमा सचेत।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.२.३ Limbs deformities and amputations भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. (स्वास्थ्यजन्य प्रेषणबाट कृत्रिम अंग प्रयोग गर्ने अवस्था भएकोमा) कृत्रिम अङ्गको प्रयोग पूर्वको थेरापी गराउने ।</p> <p>४. कृत्रिम अङ्ग, (प्रोस्थेसिस) र अर्थोसिस (Artificial limbs/prosthesis) को प्रयोगका लागि थेरापी (joint glidding, strengthening exercises for limbs, stretching, bandaging,) गराउने । जस्तै (artificial foot (Jaipur foot), braces/ splints/ and other artifical limbs प्रयोगको विधि सिकाउने</p> <p>५. walking aids को प्रयोग, immobilization technique, अवश्यकता अनुसार सिकाउने ।</p> <p>६. घरमै प्रेसर सोर र अल्सरको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>७. दुखाइ कम गर्न घरेलु सामग्री (कपास, कपडा आदि) को प्रयोग सिकाउने ।</p> <p>८. दुखाइ कम नभएमा वा स्वास्थ्यजन्य समस्या आएमा प्रेषण गर्ने ।</p> <p>९. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): Organ deformities भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): कृत्रिम अंगअनुसार उपयुक्त थेरापी (joint glidding, strengthening exercises for limbs, stretching) को प्रयोग गरिएको ।</p>	<p>Introduction: Deformities and amputations and its management. (Therapy skills for Orthosis and prosthosis) Indication and contraindications Techniques of Local Management and Referral of Pressure Ulcer/ Sore</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Braces, Sample orthoses and prosthesis, Audio videos materials, प्रेषण र अभिलेख फारम, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने । कृत्रिम अङ्गको प्रयोगले शरीरमा हुन सक्ने घाउका बारेमा सचेत ।

सब मोड्युल ३.३ Neuro Rehabilitation

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले स्नायु प्रणालीमा समस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको कार्यगत क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले संचालन गर्नुपर्ने सेवा तथा कार्यक्रमहरूका विभिन्न भागहरूसँग परिचित हुनेछन् । प्रशिक्षार्थीहरूले सेरेब्रल पाल्सी स्पाइनल इन्जुरी, मानसिक, मनोसामाजिक वा बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि थेरापी सेवा प्रदान गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

१. स्पाइनल इन्जुरी भएका (spinal injuries) व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने ।
२. सेरेब्रल पाल्सी भएका (cerebral palsy) व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने ।
३. मानसिक/मनोसामाजिक र बौद्धिक (mental/ psychosocial and Intellectual) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि मनोसामाजिक थेरापी गराउने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ६ घन्टा

सैद्धान्तिक: २ घन्टा

प्रयोगात्मक: ४ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.३.१ स्पाइनल इन्जुरी भएका (spinal injuries) व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने।</p> <p>२. स्पाइनल इन्जुरीभएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने।</p> <p>३. स्पाइनल इन्जुरीको अवस्था, immobilization को अवस्था, तथा सेन्सरी कार्यहरूको अवस्थाको अध्ययन (Assessment) गर्ने।</p> <p>४. अवस्था अनुसार थेरापी व्यायाम विधिहरू (stretching for contractures/flexion deformities, shifting of position, (Transfer techniques for different situations) walking aids and management of pressure sore) को अभ्यास गराउने।</p> <p>५. सुधार नदेखिएको अवस्थामा प्रेषण गर्ने।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): स्पाइनल इन्जुरी भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): स्पाइनल इन्जुरी भएका (Spinal Injuries) व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> अवस्था अनुसारको थेरापी व्यायाम विधिहरू (stretching for contractures/flexion deformities, shifting of position, walking aids and management of pressure sore) को प्रयोग गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> स्पाइनल इन्जुरी बारे जानकारी Exercises for spinal injuries, Methods and tools for shifting position, contracture management Basic information on bowel and bladder care Coping techniques for pressure sores Transfer/

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Wheel chair, parallel bar, tilting table, spinal brace, Bag and catheter, walkers, घटनाको अध्ययन फारम, cruthers, thera band, weigh cuff, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना।।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ८ घन्टा

सैद्धान्तिक: ३ घन्टा

प्रयोगात्मक: ५ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.३.२ सेरेब्रल पाल्सी (cerebral palsy) भएका व्यक्तिहरूका लागि थेरापी सिकाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने।</p> <p>२. सेरेब्रल पाल्सी भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने।</p> <p>३. सेरेब्रल पाल्सीसँग सम्बन्धित समस्या तथा व्यवहारहरूको अवलोकन गर्ने।</p> <p>४. सेरेब्रल पाल्सी भएका व्यक्तिहरूको आवश्यकताअनुसार muscle tone को पहिचान जस्तै : spasticity, flaccidity, rigidity, contractures etc. को उपचारका लागि थेरापी विधि छनोट गर्ने।</p> <p>५. थेरापी विधि (Gait training, self care, productivity enhancement, balance exercise, muscle strengthening and mobilization exercises, stretching, splinting, dialectical, etc.) को अभ्यास गराउने।</p> <p>६. थेरापी विधि अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा उनीहरूको अभिभावकलाई पनि सिकाउने, अभ्यासमा सहभागी गराउने।</p> <p>७. सुधार नदेखिएको अवस्थामा प्रेषण गर्ने।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): सेरेब्रल पाल्सी भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): सेरेब्रल पाल्सी भएका (A Cerebral palsy व्यक्तिहरूका लागि थेरापी गराउने।</p> <p>स्तर (कर्ति राम्रोसँग): Cerabral palsy भएका व्यक्तिहरूको थेरापीका लागि उपयुक्त विधि (Gait training, self care, productivity, balance exercise, muscle strengthening and mobilization exercises, stretching, splinting etc.) प्रयोग गरिएको।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Introduction: Case study of Cerebral Palsy, • Deformity correction: Positioning of limbs • Soft tissue stretching • Splinting • Balance exercises • Gait training, Self Care, • Cognitive behavior change • Physiotherapy/ Asistive device

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: गुडिया, Dolls, Standing frame, Prone board, CP chair, Exercise ball, Walker, Parallel bar, Therabands, Springs, weighs, Starcase, मूल दर्ता रजिष्टर र सेवा रजिष्टरको नमुना।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ६ घन्टा
सैद्धान्तिक समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.३.३ मानसिक/मनोसामाजिक (mental/ psychosocial) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि मनोसामाजिक थेरापी गराउने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. मनोसामाजिक /मानसिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. मनोसामाजिक समस्याबाट उत्पन्न भएका व्यवहार, सम्भावित कारण तथा वैयक्तिक घटना को अध्ययन (Assessment) गर्ने ।</p> <p>४. उपयुक्त वातावरणको निर्माणमा सहयोग गर्ने ।</p> <p>४.१ समुदायबाट (परिवारका सदस्य, स्वास्थ संस्था, समूह छलफल) सकारात्मक सहयोगको वातावरण तयार गर्ने ।</p> <p>४.२. व्यक्ति स्वयंबाट आफ्ना समस्याको बारेमा बताउन सक्ने सम्बन्धको विकास गर्ने ।</p> <p>४.३ अपाङ्गता भएका व्यक्तिको कुरा सुन्ने, र कुराहरूलाई महत्त्व दिने (सुन्ने धेरै)।</p> <p>५. उपयुक्त विधि (तनाव कम गर्ने, रिस कम गर्ने, exposure therapy, dialectical behavioural therapy, cognitive behavioural therapy, mindfulness, positive thinking etc.) अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा अभिभावकलाई सिकाउने</p> <p>७. औषधी सेवनका लागि परामर्श दिने सुधार नभएका व्यक्तिलाई प्रेषण गर्ने (परामर्श वा उपचारका लागि) ।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): मनोसामाजिक /मानसिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): मानसिक/मनोसामाजिक (mental/ psychosocial) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि मनोसामाजिक थेरापी गराउने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● मानसिक/मनोसामाजिक भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुधारका निमित्त उपयुक्त विधि (को प्रयोग गरिएको) । ● मानसिक/मनोसामाजिक भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अवस्था पत्ता लागेको । 	<p>Introduction: Community based psychosocial care</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psychological disorders • Basics of psychosocial counselling • Therapy for stress and anger management • Exposure therapy, dialectical behavioural therapy, cognitive behavioural therapy, mindfulness, positive thinking etc. • Successful Case Studies • Clinical referal, medications

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: श्रव्यदृष्टि सामग्री, घटनाको अध्ययन फारम, मूल दर्ता रजिष्टर र सेवा रजिष्टरको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

सब मोड्युल ३.४ Communication and Learning Therapy

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले कार्यगत क्षमता अभिवृद्धिका लागि सञ्चार र सिकाइ थेरापी सेवा प्रदान गर्दा आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले संचालन गर्नुपर्ने सेवा तथा कार्यक्रमहरूका विभिन्न भागहरूसँग परिचित हुनेछन् । स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि स्पिच, भाषा थेरापी, र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि संचार तथा सिकाइ थेरापी सेवा प्रदान गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

- ३.४.१ स्वर बोलाइ सम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि स्पिच थेरापी उपलब्ध गराउने ।
- ३.४.२ बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि संचार तथा सिकाइ थेरापी गराउने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ८ घन्टा

सैद्धान्तिक: २ घन्टा

प्रयोगात्मक: ६ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.४.१ : स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि स्पिच थेरापी उपलब्ध गराउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका गृहभेट गर्ने।</p> <p>३. स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको स्वरसम्बन्धी समस्या तथा व्यवहारहरूको अवलोकन गर्ने।</p> <p>४. स्वरसम्बन्धी समस्या तथा व्यवहारहरूमा भएको समस्या (articulation problem, fluency disorder , resonance problem) समाधानकोलागि थेरापी गराउने। अभिभावकलाई पनि थेरापी सिकाउने।</p> <p>५. थेरापी व्यायामको अभ्यास गराउने।</p> <p>६. सुधार नदेखिएमा प्रेषण गर्ने।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि स्पिच थेरापी उपलब्ध गराउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): स्वरसम्बन्धी समस्या तथा व्यवहारहरूमा भएको समस्या Articulation, Fluency problems ,Resonance problems, अनुसारको थेरापी प्रयोग गरिएको।</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Speech Disorders/ Shuttering, Voice disorders and its pathology • Speech therapy and its methods • Articulation Therapy, • Therapy for fluency and resonance • Dysphagia management,

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: व्याख्यात्मक चित्र, अभिलेख फारम, श्रवण सामग्री, Sound Measuring Apparatus /Stroboscopes, Decibel Meter, Voice analyser software/ application, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: १६.३० घन्टा

सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

प्रयोगात्मक: १६ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.४.२ बौद्धिक अपाङ्गता तथा अटिज्म भएका व्यक्तिहरूका लागि संचार तथा सिकाइ थेरापी गराउने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. संचारमा समस्या भएका व्यक्तिहरूका लागि वैकल्पिक संचार माध्यम तथा विधि (जस्तै चित्र द्वारा संचार, सांकेतिक भाषा, prompt, modelling, forward chaining, backward chaining, feedback) उपयुक्तताको आधारमा छनोट गर्ने ।</p> <p>४. वैकल्पिक संचार माध्यमको तथा विधिको प्रयोगबाट संचार गर्ने र अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अभिभावकलाई सिकाउने ।</p> <p>५. खेल मार्फत (जस्तै exploratory, functional, pretend or symbolic, constructive, rough and tumble play and game with rules) बौद्धिक अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सिकाइक्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।</p> <p>६. सुधार नआएमा वैकल्पिक सिकाइ वा थेरापी केन्द्रमा प्रेषण गर्ने ।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि संचार तथा सिकाइथेरापी गराउने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> वैकल्पिक संचार माध्यम र विधि (जस्तै चित्रद्वारा संचार, सांकेतिक भाषा) उपयुक्तताको आधारमा प्रयोग भएको । बौद्धिक अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सिकाइक्षमता अभिवृद्धिका लागि खेल विधिहरूको प्रयोग गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> Communication and language therapy Alternative learning methods and tools (pictorial, visual, technology, Sign language, prompt, modelling, forward chaining, backward chaining, feedback) Sign language for deaf and deaf blind

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: सचित्र पोश्टर, श्रव्य सामग्री अन्य वैकल्पिक संचार माध्यमका सामग्री, खेल सामग्री, Atlas , Braille texts, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

सब मोड्युल ३.५ Occupational Therapy

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकरणले कार्यगत क्षमता अभिवृद्धिका लागि अकृपेसनल थेरापी सेवा प्रदान गर्दा आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले संचालन गर्नुपर्ने सेवा तथा कार्यक्रमहरूका विभिन्न भागहरूसँग परिचित हुनेछन् । शरीरलाई चलायमान (मोटर) सीप, बसाइ र पोस्चर, ज्ञानेन्द्रीय चेतना खेल र अन्तर्क्रिया र स्वयंहेरविचार (दैनिक क्रियाकलापहरू) गर्ने थेरापी सेवा प्रदान गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

३.५.१ मोटर सीप सिकाउने

३.५.२ बसाइ र पोस्चर सिकाउने

३.५.३ ज्ञानेन्द्रीय चेतना खेल र अन्तर्क्रियाको थेरापी सिकाउने

३.५.४ स्वयं हेरविचार (दैनिक क्रियाकलापहरू) गर्ने थेरापी सिकाउने ।

कार्य विश्लेषण

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.५.१ मोटर सीप सिकाउने

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. मोटर सीपमा समस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. लेखाजोखाको आधारमा उपयुक्त थेरापी (जस्तै gross motor, fine motor, द्विपक्षीय समन्वय, बल / तागत, दृष्टिगत मोटर सीप, बीचको रेखाक्रस गर्ने, विभिन्न पकडहरू विकास गर्ने, सन्तुलन विकास गर्ने थेरापी) को छनोट गर्ने ।</p> <p>४. थेरापी सेवा प्रदान गर्ने । अभिभावकलाई पनि थेरापी सिकाउने ।</p> <p>५. नियमित अनुगमन गर्ने ।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): मोटर सीप सिकाउने</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उपयुक्त थेरापीको छनोट भएको ● मोटर सीप (gross motor, fine motor, द्विपक्षीय समन्वय, बल / तागत, दृष्टिगत मोटर सीप बीचको रेखाक्रस गर्ने, विभिन्न पकडहरू विकास गर्ने सन्तुलन) विकासका विधिहरूको प्रयोग भएको । 	<p>Motor function in human beings</p> <p>Methods and tools for development of motor function</p> <p>Motor Therapy Kits (sand, rice, lentils etc)and its uses</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Falingometer, finger stretcher, Exercise Ball (Motor Therapy Kits), मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.५.२ बसाइ र पोस्चर सिकाउने

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. बसाइ र पोस्चरमा समस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको गृहभेट गर्ने ।</p> <p>३. बसाइ र पोस्चरमा सुधार गराउनका लागि (Lying on back, Side lying, Lying on stomach, Sitting, Sitting on a chair) थेरापीको छनोट गर्ने ।</p> <p>४. थोरापी सेवा प्रदान गर्ने । अभिभावकलाई पनि थेरापी सिकाउने ।</p> <p>५. नियमित थेरापीले मात्र सुधार देखिने कुरा अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अभिभावकलाई बताउने ।</p> <p>६. नियमित अनुगमन गर्ने ।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): बसाइ र पोस्चर सिकाउने</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● लेखाजोखाको आधारमा (Lying on back, Side lying, Lying on stomach, Sitting, Sitting on a chair) थेरापीको प्रयोग भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • Sitting and Positioning skills • Change in growth and development of a child with correct postures

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

Chart of child developmental milestones, materials for occupational therapy, अभिलेख र लेखाजोखा फारम, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समयः ३ घन्टा
प्रयोगात्मकः २ घन्टा
सैद्धान्तिकः १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.५.३ ज्ञानेन्द्रीय चेतना, खेल र अन्तर्क्रियाको थेरापी सिकाउने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।	अवस्था (दिइएको): घर तथा समुदाय	● Introduction : Sensory Awareness,
२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका गृहभेट गर्ने ।		● Method of sensory awareness,
३. Sensory response and reflex हरू अवलोकन गर्ने ।	निर्दिष्ट कार्य (के): स्वयं स्याहार क्षमता वृद्धि गर्ने ।	● Games for development of perceptions and motor development
४. अवलोकनका आधारमा Sensory Response र क्षमता वृद्धि गराउने विधिहरू (Rattle, stacking pole, Cube, Drums, Bubbles, Obstacle course) अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई सिकाउने ।	स्तर (कति राम्रोसँग): ● Sensory Response / reflex का आधारमा क्षमता वृद्धि गराउने विधिको प्रयोग भएको ।	● Sensory profiling
५. घरमै वा समुदायमै Sensory response र क्षमता वृद्धि गराउन नसकिने खण्डमा विशेषज्ञ सेवाका लागि आवश्यकता अनुसार प्रेषण गर्ने ।		
६. अभिलेख राख्ने ।		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

Chart of child developmental milestones, materials for occupational therapy, materials used for self-care and daily activities (spoon, toothbrush, straw, pillows, cushions, etc.) नमुना प्रोफाइल, लेखाजोखा, प्रेषण र अभिलेख फारम, Rattle, stacking pole, Cube, Drums, Bubbles, Obstacle course, मूल दर्ता रजिष्टर र सेवा रजिष्टरको नमुना

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ८ घन्टा
प्रयोगात्मक: ६ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३.५.४ अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई स्वयंहेरविचार (दैनिक क्रियाकलापहरू) गर्न थेरापी सिकाउने

|

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।	अवस्था (दिइएको): घर तथा समुदाय	• Child developmental milestones
२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका गृहभेट गर्ने ।		• Indication and contra indications
३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको स्वयं स्याहार क्षमताको (जस्तै खाने, लुगा लगाउने, व्यक्तिगत सरसफाई) लेखाजोखा गर्ने ।	निर्दिष्ट कार्य (के): स्वयं स्याहार क्षमता वृद्धि गर्ने ।	
४. उक्त लेखाजोखाको आधारमा स्वयं स्याहार क्षमतामा सुधारका लागि उपयुक्त विधिको छनोट गर्ने ।	स्तर (कति राम्रोसँग):	• Occupational therapy skills for self care
५. छनोट गरिएका विधिहरू (occupational therapy: Toileting, Feeding, cleaning , hygiene,etc) अपाङ्गता भएका व्यक्ति र तिनका अभिभावकलाई सिकाउने ।	● स्वयं स्याहार क्षमता वृद्धि गराउने उपाय प्रयोग भएको ।	• Activities of daily living, (Feeding, Toileting Dressing, Washing)
६. घरमै वा समुदायमै स्वयं स्याहार क्षमता वृद्धि गराउन नसकिने खण्डमा विशेषज्ञ सेवाका लागि आवश्यकता अनुसार प्रेषण गर्ने ।		
७. अभिलेख राख्ने ।		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

Chart of child developmental milestones, materials for occupational therapy, materials used for self-care and daily activities (spoon, toothbrush, straw, pillows, cushions, etc.) लेखाजोखाका फारम, प्रेषण फारम, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

मोड्युल ४: सहायक सामग्री तथा प्रयोग

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले कार्यगत क्षमता अभिवृद्धिका लागि पुनर्स्थापना सेवा प्रदान गर्दा आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू आफूले संचालन गर्नुपर्ने सेवा तथा कार्यक्रमहरूका विभिन्न भागहरूसँग परिचित हुनेछन् । सहायक सामग्री जस्तै Parallel bar, बैशाखी, Toilet chair, हिल चेयर, श्रवण यन्त्रादिको निर्माण तथा प्रयोगमा सहयोग गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

- १। Parallel bar बनाउन र प्रयोग गर्न सिकाउने ।
- २। बैशाखी, सेतो छडी प्रयोग र मर्मत गर्न सिकाउने ।
- ३। अपांगमैत्री विशेष कुर्सी निर्माण, प्रयोग र मर्मतका लागि सहजीकरण गर्ने ।
- ४। Toilet chair बनाउन तथा प्रयोग गर्न सहजीकरण गर्ने ।
- ५। हिल चेयरको प्रयोग र मर्मतका लागि सहजीकरण गर्ने ।
- ६। श्रवण यन्त्रको प्रयोग, मर्मत र संभार गर्न सिकाउने ।
- ७। अन्य सहायक सामग्री प्राप्ति, मर्मत पुनःप्रयोग र स्याहारका लागि सहजीकरण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २:३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०:३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४.१: Parallel bar बनाउन र प्रयोग गर्न सिकाउने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. Parallel bar को आवश्यकता भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचीकरण गर्ने ।</p> <p>२. सूचीकरण भएका व्यक्तिहरूको नापजाँच गर्ने ।</p> <p>३. स्थानीय सामग्रीको प्रयोग गरेर मापन अनुसारको Parallel bar अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घरमा स्थापना गर्ने ।</p> <p>४. Parallel bar को प्रयोग गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई सिकाउने ।</p> <p>५. Parallel bar को उचित र नियमित प्रयोग भएको नियमित रूपमा निरारानी गर्ने ।</p> <p>६. प्रगतिको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका घर ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): Parallel bar बनाउन र प्रयोग गर्न सिकाउने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गताको प्रकृति र उचाइअनुसारको Parallel bar बनाउन सक्षम भएको । ● Parallel bar को उपयोगिता र गर्नुपर्ने सुधारको मूल्यांकन गर्न सकिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● Parallel bar को संरचना र उपयोगिता, यसको निर्माण र प्रयोग गर्ने विधि । ● Parallel bar का नमुनाहरू । ● Parallel bar का लागि स्थानीय सामग्रीहरू ● पारिवारिक ● Value to the assistive device provided/used / Recycling

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री : स्थानीय रूपमा उलब्ध सामग्री जस्तै बाँस, काठ, स्टिल, काँटी, ह्याम्मर, आरा, इन्च टेप, असेस्मेन्ट बेड, अभिलेख फारम, श्रव्य दृश्य सामग्री, चित्र, ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने । Parallel bar निर्माण गर्दा हाते पञ्जा, चस्मा र हेल्मेटको प्रयोग गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १.३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४.२: बैशाखी प्रयोग र मर्मत गर्न सिकाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. बैशाखीको आवश्यकता भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचीकरण गर्ने।</p> <p>२. सूचीकरण भएका व्यक्तिहरूको नापजाँच गर्ने।</p> <p>३. मापन अनुसारको बैशाखी (विभिन्न प्रकारका हुन सक्छन्) अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउन सहजीकरण गर्ने।</p> <p>४. बैशाखीको प्रयोग गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सिकाउने।</p> <p>५. बैशाखीको सामान्य मर्मत गर्न सिकाउने।</p> <p>६. बैशाखीको उचित र नियमित प्रयोग भएको आवधिक रूपमा निगरानी गर्ने</p> <p>७. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका घर</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): बैशाखी प्रयोग र मर्मत गर्न सिकाउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गताको प्रकृति, व्यक्तिको उचाई अनुसार बैशाखी बनाइएको। ● बैशाखी assembled and adjust भएको। ● बैशाखीको सामान्य मर्मत संभार गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● बैशाखीको संरचना तथा नमुना ● उपयोगिता, प्रकार ● सामान्य मर्मतका उपायहरू ● यसलाई उचित रूपमा प्रयोग गर्ने विधि।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: पिन, काँटी, ट्याम्मर, आरा, इन्च टेप, कुसन बैशाखी, अभिलेख फारम।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३.३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं.४.३: अपांगता भएका व्यक्ति अनुकूल विशेष कुर्सी निर्माण, प्रयोग र मर्मतका लागि सहजीकरण गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. विशेष कुर्ची आवश्यकता भएका बालबालिका / व्यक्तिहरूको सूची बनाउने ।</p> <p>२. सूचीकरण भएका व्यक्तिहरूको विशेष कुर्सिका लागि नापजाँच गर्ने ।</p> <p>३. कार्पेन्टरसँगको सहकार्यमा मापन अनुसारको विशेष कुर्चीको नक्सा तयार गर्ने ।</p> <p>४. कार्पेन्टर (सिकर्मी) मार्फत उक्त कुर्ची निर्माणमा सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>५. विशेष कुर्चीको प्रयोग, मर्मत गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई सिकाउने ।</p> <p>६. विशेष कुर्ची बालबालिकाको आवश्यकता अनुकूल भएको र नियमित प्रयोग भएको आवधिक रूपमा निगरानी गर्ने ।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): सि.पि/प्यारालाइसिस भएका बालबालिका / व्यक्तिहरूका, घर, फर्निचर उद्योग वा कारखाना</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अपांगमैत्री विशेष कुर्ची निर्माण, प्रयोग र मर्मतका लागि सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएको व्यक्तिको शरीरको प्रकृति अनुसार विशेष कुर्चीको नक्सा तयार गरिएको । ● अपाङ्गता भएको व्यक्तिको शरीरको प्रकृति अनुसार विशेष कुर्चीको उपयुक्तता पहिचान भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विशेष कुर्चीको संरचना, उपयोगिता, प्रकार, ● मर्मतका उपायहरू, ● यसलाई उचित रूपमा प्रयोग गर्ने विधि ।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

विशेष कुर्चीको नमुना, असेसमेन्ट बेड, मेरुदण्ड र पेल्मीसको मोडेल, अभिलेख फारम ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २:३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४.४: Toilet chair बनाउन तथा प्रयोग गर्न सहजीकरण गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. Toilet chair को आवश्यकता भएका व्यक्तिहरूको सूची बनाउने ।</p> <p>२. सूचीकरण भएका व्यक्तिहरूको toilet chair नापजाँच गर्ने ।</p> <p>३. मापन अनुसारको toilet chair कार्पेन्टरमार्फत निर्माणमा सहजीकरण गर्ने वा खरिद गर्न सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>४. Toilet chair को प्रयोग गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई सिकाउने ।</p> <p>५. Toilet chair को उचित र नियमित प्रयोग भएको आवधिक रूपमा निगरानी गर्ने ।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएको व्यक्तिको घर, कार्पेन्टर वर्कसप</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): Toilet chair बनाउन तथा प्रयोग गर्न सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): <ul style="list-style-type: none"> ● आवश्यकता अनुसार toilet chair तयार भएको । </p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Toilet chair को संरचना, उपयोगिता, प्रकार, मर्मतका उपायहरू, यसलाई उचित रूपमा प्रयोग गर्ने विधि । ● Successful case stories

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

Toilet chair को नमुना, अभिलेख फारम, श्रव्यदृश्य सामग्री ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: १४ घन्टा
प्रयोगात्मक: १० घन्टा
सैद्धान्तिक: ४ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४.५: हिंवल चेयरको प्रयोग र मर्मतका लागि सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. हिंवल चेयरको आवश्यकता भएका व्यक्तिहरूको सूची बनाउने।</p> <p>२. सूचीकरण भएका व्यक्तिहरूलाई अपाङ्गताको प्रकार र प्रकृतिअनुसार आवश्यक पर्ने हिंवल चेयरको यकिन गर्ने।</p> <p>३. सूचीकरण भएका व्यक्तिहरूको नापजाँच गर्ने।</p> <p>४. मापन अनुसार हिंवल चेयरको फिटिङ गर्ने।</p> <p>५. हिंवल चेयरको प्रयोग गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई सिकाउने।</p> <p>६. हिंवल चेयरको कुसन बनाउने।</p> <p>७. हिंवल चेयरबाट अन्यत्र र अन्यत्रबाट हिंवल चेयरमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सर्न वा सार्न सिकाउने।</p> <p>८. हिंवल चेयरको उचित र नियमित प्रयोग भएको आवधिक रूपमा निगरानी गर्ने।</p> <p>९. हिंवल चेयरको सामान्य मर्मत संभार गर्न सिकाउने।</p> <p>१०. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएको व्यक्तिको घर, विद्यालय, समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): हिंवल चेयरको प्रयोगको लागि सहजीकरण र मर्मत गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उचाई, मोटाई र अपाङ्गताको प्रकृति अनुसार हिंवल चेयर फिटिङ (वा adjusted) गरिएको। ● हिंवल चेयरको सामान्य फिटिङ र मर्मत गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● हिंवल चेयरको संरचना, ● उपयोगिता, प्रकार, ● फिटिङ गर्ने विधि, मर्मतका उपायहरू, ● यसलाई उचित रूपमा प्रयोग गर्ने विधि। ● हिंवल चेयरको प्रयोग गर्दाका जोखिम र सुरक्षाका उपाय। ● WHO wheelchair service manual – Basic level

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री :

कलम, कापी, टुल बक्स, हिंवल चेयरको नमुना, हिंवल चेयर कुसन, असेसमेन्ट बेड, इन्च टेप, slide wrench, hand pump, wheel-chair-service-catalogue, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने।

प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने । हिवल चेयरबाट अन्यत्र र अन्यत्रबाट हिवल चेयरमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सार्दा सुरक्षा र सरसफाई अपनाउनुपर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ७ घन्टा
प्रयोगात्मक: ४ घन्टा
सैद्धान्तिक: ३ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४.६: श्रवण यन्त्रको प्रयोग र संभार गर्न सिकाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. श्रवण यन्त्रको आवश्यकता भएका व्यक्तिहरूको सूची बनाउने।</p> <p>२. सूचीकरण भएका व्यक्तिहरूलाई श्रवण यन्त्र प्राप्त गर्न सहजीकरण गर्ने।</p> <p>३. श्रवण यन्त्रको को प्रयोग गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई सिकाउने।</p> <p>४. श्रवण यन्त्रको स्थाहार (नियमित रूपमा ब्याटी फेर्न, सरसफाई, जतन) गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई सिकाउने।</p> <p>५. श्रवण यन्त्रको उचित र नियमित प्रयोग भएको आवधिक रूपमा निगरानी गर्ने।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्ति, घर, विद्यालय, समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): श्रवण यन्त्रको प्रयोग र संभार गर्न सिकाउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गताको प्रकृति र सुनाइको स्तर अनुसारको यन्त्रको प्रयोग गरिएको। ● श्रवण यन्त्रको समस्याका पहिचान भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● श्रवण यन्त्रको संरचना, उपयोगिता, प्रकार, संभारका उपायहरू, यसलाई उचित रूपमा प्रयोग गर्ने विधि। ● श्रवण यन्त्रको adjust गर्दा चर्को आवाज आएमा गर्नुपर्ने काम तथा अपनाउनुपर्ने सावधानी ● युजर म्यानुएल

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: श्रवण यन्त्रका नमुना, अभिलेख फारम, सम्भार गर्ने औजार, युजर म्यानुयल, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४.७: अन्य सहायक सामग्री प्राप्ति, मर्मत पुनःप्रयोग र स्थाहारका लागि सहजीकरण गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अन्य (माथि उल्लेख गरिएकोबाहेक) सहायक सामग्री आवश्यकता भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूची बनाउने ।</p> <p>२. सूचीकरण भएका व्यक्तिहरूलाई अपाङ्गताको प्रकार र प्रकृतिअनुसार आवश्यक पर्ने सहायक सामग्रीको यकिन गर्ने ।</p> <p>३. आवश्यकता अनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको नापजाँच गर्ने ।</p> <p>४. सहायक सामग्रीको उपलब्धता, मूल्य र प्राप्त गर्ने प्रक्रियाका बारेमा सूचना संकलन गर्ने ।</p> <p>५. संकलित सूचना र नापजाँचका आधारमा सहायक सामग्री उपलब्धताका लागि सहजीकरण गर्ने वा वितरण गर्ने ।</p> <p>६. सहायक सामग्री प्राप्ति भएपछि उक्त सामग्रीको उचित प्रयोग र स्थाहार सम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्ति र तिनको परिवारलाई परामर्श दिने ।</p> <p>७. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको घरमा रहेका हाललाई प्रयोगमा नआउने सहायकसामग्रीहरूको बडा कार्यलय वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको समूह को सहयोगमा पुनःप्रयोगको संयन्त्र बनाउने</p> <p>८. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएको व्यक्ति, घर, विद्यालय, समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अन्य सहायक सामग्री प्राप्तिका लागि सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गताको प्रकार र प्रकृतिअनुसार आवश्यक पर्ने सहायक सामग्रीको यकिन गरिएको । ● सहायक सामग्रीको उपयुक्तताको निश्चितता गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विभिन्न प्रकारका सहायक सामग्री, तिनको प्रयोग र महत्त्व, ● सहायक प्रविधि र औजार ● सहायक सामग्री पाइने स्थानहरू, ● सहायक सामग्रीसम्बन्धी नेपाल सरकारको नीति, कार्यक्रम तथा व्यवस्थाहरू । ● Priority Assistive Product List of Nepal (Booklet), ● CBR guidelines

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री : प्राथमीकरण टुल, श्रव्यदृश्य सामग्री, अभिलेख फारम, नापजाँच गर्ने औजार, मूल दर्ता रजिष्टर र सेवा रजिष्टरको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

मोड्युल ५: शिक्षामा पुनर्स्थापना

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले अपाङ्गता भएका बालबालिकाको शिक्षा प्रप्तीमा सहजीकरण गर्ने कार्यकालागि आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ। यस मोड्युलको तालिम पछि प्रशिक्षार्थीहरूले विद्यालय जाने उमेरका अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सूचीकरण गर्ने, विद्यालय शिक्षाका लागि परिवार र विद्यालय लाई सहजीकरण गर्ने, छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधाको पहुँच वृद्धि, विद्यालय जान नसक्नेका लागि घरमा आधारित शिक्षाका लागि सहजीकरण गर्ने, र व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षाका लागि प्रेषण गर्ने कार्य गर्न सक्नेछन्।

सीपको सूची

१. विद्यालय जाने उमेरका अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सूचीकरण गर्ने
२. विद्यालय शिक्षा लिनका लागि अपाङ्गता भएका बालबालिका र परिवारलाई सहजीकरण गर्ने
३. समावेशी शिक्षा (विशेष शिक्षासहित) का लागि परिवार र स्कुललाई सहजीकरण गर्ने।
४. घरमा आधारित शिक्षाका लागि सहजीकरण गर्ने।
५. व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षाका लागि प्रेषण गर्ने।
६. छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधाको पहुँचका लागि प्रेषण/सहजीकरण गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५.१: विद्यालय जाने उमेरका अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सूचीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सूचीकरण गर्ने।</p> <p>२. सूचीकरण भएका बालबालिकामध्ये विद्यालय (पूर्व प्राथमिकसमेत) जाने उमेरका (३ देखिमाथि) अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सूची तयार गर्ने।</p> <p>३. विद्यालय जाने उमेरका अपाङ्गता भएका सबै बालबालिकको घरमा जाने (गृहभेट) गर्ने।</p> <p>४. हाल विद्यालय गए नगएको परिवारबाट इकिन गर्ने।</p> <p>५. विद्यालय गएका बालबालिकाको विद्यालयमार्फत शैक्षिक विवरण संकलन गर्ने।</p> <p>६. विवरणको आधारमा विद्यालय नगएका बालबालिकाको सूची बनाउने।</p> <p>७. नगरपालिकाको शिक्षा शाखाबाट सो सूचीको - दोहोरो रुजु वा पुष्टि(cross verification गर्ने।</p> <p>८. उक्त सूचीहरूलाई वार्षिक रूपमा कम्प्युटर व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) मा अद्यावधिक गर्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): घर, समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, विद्यालय, बालबालिका।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): विद्यालय जाने उमेरका अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सूचीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● विद्यालय नगएका अपाङ्गता भएका ३ वर्ष माथिको बालबालिका पत्ता लागेका। 	<ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएका बालबालिका को शिक्षासम्बन्धी आवश्यकता तथा अवरोधहरू ● तथ्याङ्क संकलन ● सूचीकरण गर्ने विधि <p>(नोट: पालिकाभित्र अन्य स्थान समेतबाट अपाङ्गता भएका बालबालिकाले अध्ययन गर्न सक्ने भएकाले सोसमेत विचार गरी तथ्यांक सुधार गर्न पालिकासँग सहकार्य गर्ने।)</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, सूची तयार गर्नका लागि कापी, कलम, शिक्षामा पहुँच नक्साङ्कन फारम र फरम्याट।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने।

प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५.२: विद्यालय शिक्षा लिनका लागि अपाङ्गता भएका बालबालिका र परिवारलाई सहजीकरण गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. विद्यालय नगएका अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सूची (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।</p> <p>२. सूचीमा भएका बालबालिकाको घरभेट गर्ने ।</p> <p>३. विद्यालय शिक्षा लिन जान नसक्नुका कारण तथा अवरोधहरू (विद्यालय, घर वा समुदायसँग सम्बन्धित) पहिचान गर्ने ।</p> <p>४. अवरोध हटाउने उपायहरूका बारेमा परिवार, बालबालिका तथा समुदाय (बालक्लब, छरछिमेक, विद्यालय)सँग छलफल गर्ने ।</p> <p>५. अवरोध समाधानका उपायहरू अवलम्बन गर्ने ।</p> <p>५.१ विद्यालय जान नचाहने वा पठाउन नचाहने बालबालिका तथा परिवारलाई विद्यालय शिक्षाको महत्वको बारेमा बताउने तथा परामर्श दिने ।</p> <p>५.२. स्थानीय तह वा विद्यालय वा विद्यालय भर्ना अभियानलाई विद्यालय नगएका अपाङ्गता भएका बालबालिकाको बारेमा सूचना दिने ।</p> <p>५.३. विद्यालय भर्नाका लागि आवश्यक कागजातहरू जुटाउन अपाङ्गता भएका बालबालिकाको परिवारलाई सहजीकरण गर्ने । (नोट: अन्य अवरोधहरू पहिचान गरी हटाउने ।)</p> <p>६. अपाङ्गतामा भएका बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गर्ने वा गराउने ।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): विद्यालय, समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय निर्दिष्ट कार्य (के): विद्यालय शिक्षाका लागि अपाङ्गता भएका बालबालिका र परिवारलाई सहजीकरण गर्ने । स्तर (कति राम्रो सँग): ● विद्यालय शिक्षा लिन नसक्नुका कारण तथा अवरोधहरू गरिएको । ● अवरोधहरू उपायहरू गरिएको ।</p>	<p>अपाङ्गता भएका बालबालिकाको शिक्षासम्बन्धी आवश्यकता तथा अवरोधहरू तथ्याङ्क संकलन समावेशी शिक्षा नीति समावेशी शिक्षाको अवधारणा विद्यालय भर्ना अभियान तथा राष्ट्रिय कार्यक्रम । अपाङ्गता भएका बालबालिकाका छात्रावृत्ती, सेवा सुविधा ।</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: विद्यालय भर्नाका लागि आवश्यक कागजातहरूको सूची वा नमुना, कापी कलम, न्युज प्रीन्ट, मेटाकार्ड, मार्कर, ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: ३ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५.३: समावेशी शिक्षा (विशेष शिक्षा सहीत) का लागि परिवार र विद्यालयलाई सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका बालबालिका तथा तिनका परिवारले विद्यालय भित्र रहेका अवरोधहरूलाई सूचीकरण गर्ने।</p> <p>२. वडामा रहेका विद्यालयहरूको नक्साङ्गन गर्ने।</p> <p>३. विद्यालयका संरचना र अपाङ्गता भएका बालबालिकाको घर देखि विद्यालयसम्मको बाटोलाई अपांगमैत्री बनाउन पहल गर्ने।</p> <p>३.१ विद्यालय समावेशी भए नभएको परीक्षण गर्ने checklist प्राप्त गर्ने।</p> <p>३.२. अपाङ्गता भएका बालबालिकाको घर देखि विद्यालयसम्मको बाटो समावेशी भए नभएको इकिन गर्ने,</p> <p>३.३ . सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको नक्साङ्गन गर्ने।</p> <p>३.४ . विद्यालय तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको भेला बोलाउने,</p> <p>३.५. विद्यालयलाई समावेशी बनाउन गर्नुपर्ने काम तथा उपायहरूको बारेमा छलफल गर्ने र योजना बनाउने</p> <p>३.६. विद्यालय, विद्यालयसम्म पुग्ने बाटो तथा माध्यमलाई समावेशी बनाउने योजना तयार गर्ने।</p> <p>३.७. योजना कार्यान्वयनको पहल तथा पैरवी गर्ने।</p> <p>४. सामान्य विद्यालयमा जान नसक्ने अपाङ्गता भएकाबालबालिकाको निमित्त नजिकै विशेष विद्यालय भए उक्त विद्यालयमा भर्नाका निमित्त सहजीकरण गर्ने।</p> <p>५. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको):</p> <p>अपाङ्गता भएका बालबालिकाको घर, विद्यालय, समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के):</p> <p>समावेशी शिक्षा (विशेष शिक्षा सहीत) का लागि परिवार र स्कूललाई सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> अवरोधहरूको नक्साङ्गन भएको। विद्यालय, विद्यालयसम्म पुग्ने बाटो तथा विद्यालयको वातावरण लाई समावेशी बनाउने योजना तयार भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता भएका बालबालिकाको शिक्षासम्बन्धी आवश्यकता तथा अवरोधहरू, checklist निर्माण तथा प्रयोग, समावेशी शिक्षाको अवधारणा र निती विशेष विद्यालय सम्बन्धी विद्यमान व्यवस्था र विद्यालय भएका ठाँउहरू Physical safety standards

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: समावेशी Checklist, कलम, कापी, बैठक रजिस्टर।

सुरक्षा तथा सावधानी: विद्यालय तथा अन्य पूर्वाधारलाई समावेशी बनाउँदा जोखिमबाट सुरक्षा।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५.४: घरमा आधारित शिक्षाका लागि सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) विद्यालय जान नसक्ने (अपाङ्गताका गम्भीरताका कारणले) बालबालिकाको सूची लिने ।</p> <p>२. सूचीमा भएका बालबालिकाको घरभेट गर्ने ।</p> <p>३. परिवारसँग घरमा आधारित शिक्षा प्रदान गर्ने समय, अवस्था र विधि सम्बन्धी छलफल गर्ने ।</p> <p>४. परिवार सँग छलफल गरी बालबालिकाका लागि घरमा आधारित शिक्षाको पाठ्यक्रम तयार गर्ने ।</p> <p>५. शिक्षा प्रदान गर्नका लागि सहजकर्ताको व्यवस्थापन गर्ने वा संभव भए परिवारका अभिभावकलाई तालिम प्रदान गराउने ।</p> <p>६. सहजकर्ताले अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई सिकाउने कार्य, पाठ्यसामग्रीको व्यवस्था गर्न परिवारलाई सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>७. दैनिक रूपमा बालबालिकाले शिक्षा प्राप्त गरे नगरेको अनुगमन गर्ने ।</p> <p>८. निरन्तर शिक्षाका लागि उत्प्रेरणा दिने ।</p> <p>९. घरमा आधारित शिक्षा प्राप्तिका लागि अतिरिक्त खर्च भरिपूरण गर्न स्रोतको पहिचान र परिचालन गर्ने ।</p> <p>१०. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको):</p> <p>अपाङ्गता भएका बालबालिका, घर, विद्यालय, समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के):</p> <p>घरमा आधारित शिक्षाका लागि सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएका बालबालिकाको अवस्थाको आधारमा घरमा आधारित शिक्षाको पाठ्यक्रम तयार गरिएको । ● १२ प्रकृतीका सीप सिकेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएका बालबालिकाको शिक्षासम्बन्धी आवश्यकता तथा अवरोधहरू ● घरमा आधारित शिक्षाका मापदण्डहरू ● घरमा आधारित शिक्षण विधि, उपाय तथा शिक्षा सामग्री ● Basic numeracy and literacy () ● बाल संरक्षण मापदण्ड

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: आवश्यक पठन पाठनको सामग्री, भित्ते पात्रो, क्याल्कुलेटर, अङ्ग तथा अक्षर सिकाउने टुल, सामानिक आयामको चित्रहरू जस्तै चाडपर्व, मूल्य सूची, बिल, भरपाइ, घडी, बैंकभौचर, Abacus, मूल दर्ता रजिस्टर र सेवा रजिस्टरको नमुना । ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने । सिकाउने स्थान सुरक्षित र खुला, सिकाउने व्यक्ति तथा परिवारलाई बाल संरक्षण मापदण्ड बारेमा बुझाइएको ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५.५: व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षाका लागि प्रेषण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१. व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षाका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा उनीहरूको अभिभावकलाई जानकारी दिने।	अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर, तालिम केन्द्र, सेवा प्रदायक।	<ul style="list-style-type: none"> व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षाका अवसर, महत्व तथा उपयोगिता।
२. व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षा लिन इच्छुक (औपचारिक शिक्षाबाहेक) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूची बनाउने।	निर्दिष्ट कार्य (के): व्यावसायिक शिक्षाका लागि प्रेषण गर्ने।	<ul style="list-style-type: none"> सेवा प्रदायकका बारेमा जानकारी।
३. अपाङ्गताको वर्गीकरण र प्रकृतिका आधारमा लिन सक्ने व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षा नक्साङ्कन गर्ने।	स्तर (कर्ति राम्रो सँग):	<ul style="list-style-type: none"> सूचीकरण सीप
४. व्यवसायिक तथा प्राविधिक शिक्षाको अवसर र सूचीकरणभएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको चाहनालाई मिलान गर्ने।	● व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षा का लागि सहजीकरण गरिएको।	
५. व्यावसायिक शिक्षाका अवसर र यसको उपयोगिताको बारेमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई बताउने र परामर्श दिने।		
६. तयारी कक्षाको आवश्यकताको पहिचान गर्ने।		
७. तयारी कक्षाका लागि श्रोत खोजी गर्न पालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संघसंस्थासँग सहजीकरण गर्ने।		
८. व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षाका लागि प्रेषण गर्ने।		
९. व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षामा भर्नाका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सहजीकरण गर्ने।		
१०. अभिलेख राख्ने।		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: अभिलेख फारम, नक्साङ्कन फरम्याट, प्रेषण फारम, कम्प्युटर।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने । शहर, तालिम केन्द्रमा हुने जोखिमबाट सतर्कता अपनाउन सल्लाह दिने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५.६: छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधाको पहुँचका लागि प्रेषण/सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचना (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने।</p> <p>२. छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधा अभावका कारणले विद्यालय जान वा निरन्तरता दिन गाहो भएका बालबालिकाको पहिचान गर्ने र सूची बनाउने।</p> <p>३. उपलब्ध छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधाको नक्साङ्गन गर्ने।</p> <p>४. छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधाप्राप्तिका लागि प्रेषण गर्ने।</p> <p>५. छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधा प्राप्तिका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सहजीकरण गर्ने।</p> <p>६. छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधा समयमा र पूरा पाए नपाएको इकिन गर्ने।</p> <p>७. छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधा समयमा र पूरा दिलाउनका लागि संचार गर्ने।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका बालबालिकाको घर, विद्यालय, समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): छात्रवृत्तिलगायतका शैक्षिक सुविधाको पहुँचका लागि प्रेषण/सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● छात्रवृत्ति लगायतका शैक्षिक सुविधा प्राप्तिका लागि प्रेषण भएको। ● योग्य अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले छात्रवृत्तिलगायतका शैक्षिक सुविधा उपलब्ध गराइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिले पाउने छात्रवृत्तिलगायतका शैक्षिक सुविधाका बारेमा जानकारी। ● छात्रवृत्तिलगायतका शैक्षिक सुविधा प्राप्त गर्ने प्रक्रियाका बारेमा जानकारी।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: प्रेषण फारम, कम्प्युटर।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

मोड्युल ६ : पुनर्स्थापनाका लागि जीविकोपार्जन

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले : अपाङ्गता भएका परिवारको जीविकोपार्जन प्रवर्द्धन गर्दा आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरू जीविकोपार्जनका उपायहरूको बारेमा परिचित हुनेछन् । अपाङ्गता भएका व्यक्ति र तिनको परिवारका लागि उपयुक्त पेसा र व्यवसायको सम्भाव्यता पहिचान, सीप विकासकालागि सहजीकरण, रोजगार प्राप्तिका लागि सहजीकरण, व्यवसाय (स्वरोजगार) गर्नका लागि सहजीकरण, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सेवा तथा उत्पादनको बजारीकरणमा सहजीकरण तथा जीवनयापनभत्ता तथा अन्य सामाजिक सुरक्षा सुविधा प्राप्ति मा सहजीकरण गर्ने कार्यलई सम्पन्न गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

- १। पेसा वा व्यवसायको छनोट गर्न सहजीकरण गर्ने ।
- २। सीप विकासकालागि सहजीकरण गर्ने ।
- ३। रोजगार प्राप्तिका लागि सहजीकरण गर्ने ।
- ४। व्यवसाय (स्वरोजगार) गर्नका लागि सहजीकरण गर्ने ।
- ५। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सेवा तथा उत्पादनको बजारीकरणमा सहजीकरण गर्ने ।
- ६। जीवनयापन भत्ता तथा अन्य सामाजिक सुरक्षा सुविधा प्राप्तिमा सहजीकरण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं:६.१: पेसा वा व्यवसायको छनोट गर्न सहजीकरण गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको आर्थिक स्थितिको विश्लेषण गर्ने ।</p> <p>२. न्यून आर्थिक अवस्थाका परिवारको पहिचान गर्ने ।</p> <p>३. पहिचान गरिएका अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई पेसा र व्यवसायका बारेमा (उद्यमशीलता) बताउने ।</p> <p>४. पहिचान गरिएका अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई पेसा वा व्यवसाय छान्न लगाउने ।</p> <p>५. इच्छाइएको पेसा वा व्यवसायको सम्भाव्यता रहे नरहेको विश्लेषण गर्ने ।</p> <p>६. इच्छाइएको पेसा वा व्यवसायको सम्भाव्यता नरहेमा अर्को उपयुक्त पेसा वा व्यवसायको छनोट गर्न मद्दत गर्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्ति, घर तथा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): पेसा वा व्यवसायको छनोट गर्न सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग): <ul style="list-style-type: none"> ● आर्थिक स्थितिको विश्लेषण भएको । ● उपयुक्त पेसा र व्यवसायको छनोट भएको । </p>	<ul style="list-style-type: none"> ● आर्थिक स्थितिको विश्लेषण गर्ने विधि । ● पेसा व्यवसायको सम्भाव्यता अध्ययन विधि ● उद्यमशीलता र यसको विकास ● पेसा तथा व्यवसाय छनोट परामर्श ● गुणस्तरीय जीविकोपार्जनका लागि आयमूलक कार्यक्रम निर्देशिका

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:आर्थिक स्थिति विश्लेषणको फारम, पेसा तथा व्यवसाय सम्भाव्यता अध्ययनका चार्ट ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ६.२: सीप विकासकालागि सहजीकरण गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. उपयुक्त पेसा र व्यवसाय गर्ने आवश्यक सीपको आधारमा अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचीकरण गर्ने ।</p> <p>२. सीप विकासका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरूको नक्साङ्काश गर्ने ।</p> <p>३. सीप विकासका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने ।</p> <p>४. सीप विकासको तालिमकालागि आफैले व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>५. सीप विकासको लागि प्रेषण गर्ने ।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्ति, घर, समुदाय ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): सीप विकासकालागि सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>स्तर (किति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सीप लिन चाहेका अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचीकरण गरिएको । ● सीप विकासको तालिमको व्यवस्थापन वा प्रेषण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● सीप विकास ● सीप विकासका क्षेत्रहरू, ● सीप विकासका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरू, ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिकालागि सीप विकासका अवसरहरू ।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कापी, कलम, कम्प्युटर, अभिलेख फारम प्रेषण फारम ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने । सहर, तालिम केन्द्रमा हुने जोखिमबाट सुरक्षा अपनाउन सल्लाह दिने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ६.३: रोजगार प्राप्तिका लागि सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. सीप (क्षमता, तालिम, योग्यता र अनुभव)अनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारका सदस्यहरूको सूचीकरण गर्ने।</p> <p>२. रोजगारीका अवसरहरू तथा रोजगार प्रदायकको सूची बनाउने।</p> <p>३. रोजगार प्रदायकहरूसँग भेटघाट, कुराकानी गर्ने।</p> <p>४. विद्यमान कानुन अन्तर्गत अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई दिनुपर्ने रोजगारी र गरिनुपर्ने पूर्वाधार परिवर्तन उपयुक्त आवास(reasonable accomodation) का बारेमा बताउने।</p> <p>५. आफ्ना क्षेत्रका अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई रोजगारका अवसरका बारेमा बताउने।</p> <p>६. रोजगारदाताहरूसँग सम्पर्क गर्ने र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई दक्षताका आधारमा रोजगारीमा राख्न पहल गर्ने।</p> <p>७. रोजगारीका उपयुक्त अवसरहरू प्राप्ति गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारका सदस्यहरूलाई सहयोग गर्ने।</p> <p>८. निरन्तर रूपमा अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारका सदस्यहरू र रोजगारदातालाई पृष्ठपोषण दिने।</p> <p>९. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्ति घर, समुदाय, रोजगारीका स्थलहरू।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): रोजगार प्राप्तिका लागि सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): <ul style="list-style-type: none"> ● रोजगारीका अवसरहरू तथा रोजगार प्रदायकको सूचीकरण गरिएको। </p>	<ul style="list-style-type: none"> ● रोजगारका अवसरहरू ● रोजगार निवेदन प्रक्रियाका बारेमा जानकारी। ● रोजगार सम्बन्धी सरकारी कार्यक्रम, सुविधा र कानुनी व्यवस्था (रोजगारदाताले पाउने सुविधा समेत)

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कापी, कलम, कम्प्युटर, रोजगारका लागि निवेदनको नमुना, अभिलेख फारम।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ६.४: व्यवसाय या उद्यमशीलता (स्वरोजगार) गर्नका लागि सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. इच्छाएको व्यवसायको प्रस्ताव (business plan/proposal) बनाउन अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई मद्दत गर्ने।</p> <p>२. व्यवसाय संचालनका लागि आवश्यक आर्थिक, मानवीय, प्राविधिक तथा भौतिक स्रोत जुटाउने योजना बनाउन मद्दत गर्ने।</p> <p>३. उद्यमशीलता विकास र वित्तीय सेवामा काम गर्ने संस्थाहरूको नक्साङ्कान गर्ने।</p> <p>४. उद्यमशीलता विकास र वित्तीय सेवामा काम गर्ने संस्थाहरू र तिनले दिने सेवाका बारेमा जानकारी दिने वा जानकारी लिन सहजीकरण गर्ने।</p> <p>५. उद्यमशीलता विकास र वित्तीय सेवामा काम गर्ने संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने।</p> <p>६. व्यवसायको प्रस्ताव (business plan/proposal) पेश गर्न सहयोग गर्ने।</p> <p>७. व्यवसाय (स्वरोजगार) का लागि स्रोत (आर्थिक, मानवीय, प्राविधिक तथा भौतिक) प्राप्त गर्न सहजीकरण गर्ने।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): घर, समुदाय, संस्थाहरू</p> <p>।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): व्यवसाय या उद्यमशीलता (स्वरोजगार) गर्नका लागि सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> इच्छाएको व्यवसायको Business Proposal/ Plan तयार गरिएको। उद्यमशीलता विकास र वित्तीय सेवामा काम गर्ने संस्थाहरूसँग कारोबार गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> उद्यमशीलता विकास र वित्तीय सेवामा काम गर्ने संस्था बचत तथा ऋण परिचालन, आमदानी र खर्चको लेखाजोखा।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: बचत तथा ऋण रजिस्टर, पास बुक, क्यालकुलेटर, कम्प्युटर अभिलेख फारम, Business Proposal Format or नमुना।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ६.५: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सेवा तथा उत्पादनको बजारीकरण मा सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. उत्पादनमा सक्रिय अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सँगठित हुन (जस्तै स्वावलम्बन समूह, सहकारी) मद्दत गर्ने वा स्थानीय सहकारीसँग जोड्न मद्दत गर्ने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा समूहहरूले गरेको उत्पादनको परिमाण, गुणस्तर र प्रकार हरूको इकिन गरि सूचीकरण गर्ने।</p> <p>३. उत्पादनको सम्भावित बजार तथा क्रेताहरूको सूचीकरण गर्ने।</p> <p>४. उत्पादनको उचित बजार मूल्य निर्धारण गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा समूहहरूलाई सहयोग गर्ने।</p> <p>५. बजारीकरणका प्रविधिक पक्षहरू (जस्तै उत्पादनलाई बजार सम्म पुऱ्याउने, भण्डारण गर्ने) का बारेमा जानकारी दिने वा समन्वय गर्ने।</p> <p>६. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा समूहहरूले गरेको उत्पादनलाई बजारमा बिक्रिमा राख्न/ठाउँ खोज्न सहजीकरण गर्ने।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): घर, समुदाय, संस्थाहरू</p> <p>।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सेवा तथा उत्पादनको बजारीकरण मा सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उत्पादनमा सक्रिय अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सँगठित गरिएको। ● अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा समूहहरूले गरेको उत्पादनहरूलाई बजारीकरण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● बजारीकरण को अवधारणा तथा उपायहरू, ● माग र आपुर्तीको आधारभुत जानकारी, ● बजारको व्यवस्था (स्थानीय, राष्ट्रिय र अन्य) ● संस्था, सहकारी र व्यवसाय दर्ता

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, क्यालकुलेटर।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ६.६: जीवनयापन भत्ता तथा अन्य सामाजिक सुरक्षा सुविधा प्राप्ति मा सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. सरकारले दिने जीवनयापन भत्ता पाउन योग्य (रातो र निलो कार्ड) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचीकरण गर्ने।</p> <p>२. जीवनयापन भत्ता पाए नपाएको यकिन गर्ने।</p> <p>३. नपाएका व्यक्तिहरू भएको खण्डमा नपाउनका कारणहरू पता लगाउने।</p> <p>४. नपाएका व्यक्तिहरू भएको खण्डमा जीवनयापन भत्ता र यसको महत्त्वका बसेमा सचेत गराउने।</p> <p>५. जीवनयापन भत्ताका लागि आवश्यक कागजातको तयारी, तथा अन्य विवरण तयार गर्न सहयोग गर्ने।</p> <p>६. वडा कार्यालय वा पालिकामा निवेदन पेस गर्न सहयोग गर्ने।</p> <p>७. जीवनयापन भत्ता निरन्तर पाएको सुनिश्चित गर्ने।</p> <p>८. सामाजिक सुरक्षाका अन्य सुविधाहरूका बारेमा सचेत गराउने।</p> <p>९. अभिलेख राख्ने।</p> <p>(नोट : अपाङ्गता भएका व्यक्तिले वृद्ध, एकल महिला, लोपोन्मुख जातीका आधारमा भत्ता लिएकोमा अपाङ्गता भएका कारणले भत्ता नलिन पनि सक्छन्। एक प्रकारको भत्तामात्र पाइने हो।)</p>	<p>अवस्था (दिइएको): घर, समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): जीवनयापन भत्ता तथा अन्य सामाजिक सुरक्षा सुविधा प्राप्ति मा सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> सरकारले दिने जीवनयापन भत्ता पाउन योग्य (रातो र निलो कार्ड) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूचीकरण भएको। समयमा र पूरा जीवनयापन भत्ता पाएको। 	<ul style="list-style-type: none"> जीवनयापन भत्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सुविधासम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम सामाजिक सुरक्षा निर्देशिका र यसका प्रावधानहरू

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, अभिलेख, निवेदन फारम।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

मोड्युल ७: सामाजिक पुनर्स्थापना ।

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले सामाजिक पुनर्स्थापनाका निमित्त आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरूले सामाजिक पुनर्स्थापनाका उपायहरूका बारेमा परिचित हुनेछन् । अपाङ्गता भएका व्यक्ति र तिनको परिवारका लागि सामाजिक समूह, अपाङ्गता परिचयपत्र, सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जनका अवसरहरू प्राप्तिमा सहजीकरण गर्ने कार्यलाई सम्पन्न गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

- १। परामर्श सेवा प्रदान गर्ने ।
- २। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समूह/संस्वावलम्बन समूह गठन र परिचालन गर्न सहयोग गर्ने ।
- ३। समावेशी बाल क्लब गठन र परिचालन गर्न सहयोग गर्ने ।
- ४। घरको काम, खेलकुद, मनोरञ्जन र सांस्कृतिक क्रियाकलापमा संलग्न हुन सहयोग गर्ने ।
- ५। अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई गम्भीरताको आधारमा अपाङ्गता परिचय पत्र लिन सहयोग गर्ने ।
- ६। अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सामाजिक, वैयक्तिक अन्तरसम्बन्ध बढ़ाविमा सहजीकरण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ७.१: परामर्श सेवा प्रदान गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. परामर्श, कुराकानी, छलफलको आवश्यकता भएको यकिन गर्ने।</p> <p>२. परामर्श, कुराकानी, छलफलका लागि समय र स्थान निर्धारण गर्ने।</p> <p>३. परामर्श सेवाको लागि सहज बातावरण बनाउने।</p> <p>४. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारका कुराध्यानपूर्वक सुन्ने।</p> <p>५. तिनका समस्याहरू पत्ता लगाउने।</p> <p>६. समस्या समाधानका विभिन्न विकल्पहरूमा छलफल गर्ने।</p> <p>७. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारलाई निर्णय लिनमा सहयोग गर्ने।</p> <p>८. लिइने निर्णयसँग सम्भावित परिणामका बारेमा आवश्यक जानकारी प्रदान गर्ने।</p> <p>९. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर, समुदाय (परिवार तथा साथीहरू)।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): परामर्श सेवा प्रदान गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): <ul style="list-style-type: none"> ● परामर्शको आवश्यकता पहिचान गर्न सक्षम भएको। ● परामर्शका चरणहरूको पालना गरिएको। </p>	<ul style="list-style-type: none"> ● परामर्शको अवधारणा र यसका चरणहरू ● परामर्श दिनुपर्ने विषयवस्तुका बारेमा जानकारी (स्वास्थ्य, शिक्षा, जीविकोपार्जन, सामाजिक सहभागिता तथा सशक्तिकरण) ● शिक्षा र परामर्श ● समुदायमा आधारित परामर्श निर्देशिका

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

कम्प्युटर, घरभेट विवरण फारम, मूल दर्ता र सेवा रजिस्टर, कापी, कलम, अभिलेख फारम।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ६ घन्टा
प्रयोगात्मक: ४ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ७.२: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समूह (स्वावलम्बन समूह वा मिलीजुली समूह) गठन र परिचालन गर्न सहयोग गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१. प्रत्येक वडामा अपाङ्गता भएका वयस्क व्यक्तिहरू तथा अपाङ्गता भएका बालबालिकाको अभिभावककोको सूची (लेखाजोखा फारम वा प्रोफाइलका आधारमा) लिने ।	अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका वयस्क व्यक्तिहरूको समूह वैठक वा भेला ।	● स्वावलम्बन समूहको अवधारणा,
२. संख्याको आधारमा वडालाई २ देखि ३ वटा क्षेत्र (cluster) मा विभाजन गर्ने ।	निर्दिष्ट कार्य (के): स्वावलम्बन समूह गठन र परिचालन गर्न सहयोग सहयोग गर्ने ।	● समुदायमा आधारित संस्थाहरूको संचालन सम्बन्धमा जानकारी
३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समूह वा सञ्जाल तथा अपाङ्गता भएका बालबालिकाको अभिभावकहरूको क्षेत्रपिच्छे भेला बोलाउने ।	स्तर (कर्ति राम्रो सँग): ● स्वावलम्बन समूहको भेला बोलाइएको ।	● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समूह/स्वावलम्बन समूहको व्यवस्थापन र परिचालनसम्बन्धी जानकारी
४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समूह/स्वावलम्बन समूह (मिलीजुली समूह) गठन गर्दा हुने फाइदा वा यसको महत्वका बारेमा जानकारी गराउने ।	● स्वावलम्बन समूहको भेला बोलाइएको ।	● बैठक संचालन गर्ने प्रक्रिया (बैठक बोलाउने, उपस्थिति जनाउने, निर्णय लेख्ने र प्रमाणित गर्ने)
५. क्षेत्रपिच्छे स्वावलम्बन समूहको गठनमा मद्दत गर्ने ।		● मिलीजुली समूह गठन तथा परिचालन कार्यविधि
६. स्वावलम्बन समूहको व्यवस्थापन र परिचालन सम्बन्धी तालिम दिलाउने ।		
७. समूहले योजना गरेको कार्यक्रमहरू संचालन गर्न सहयोग गर्ने पालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समूह गठन गर्ने ।		
८. अभिलेख राख्ने ।		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, रजिस्टर, अभिलेख, स्वावलम्बन समूहको नमुना कानुन, मूल दर्ता र सेवा रजिस्टर, ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समयः ३ घन्टा
प्रयोगात्मकः १ घन्टा
सैद्धान्तिकः २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ७.३: बाल क्लब गठन र परिचालन गर्न सहयोग गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका बालबालिका अध्ययन गर्ने विद्यालयमा बाल क्लब भए नभएको इकिन गर्ने।</p> <p>२. बाल क्लब भएको खण्डमा सोही बाल क्लबसँग कार्य गर्ने (क्र सं ७ देखिका क्रियाकलाप गर्ने)</p> <p>३. बाल क्लब नभएको खण्डमा विद्यालय स्तरीय बाल भेला बोलाउने।</p> <p>४. बाल भेलामा बाल क्लबको गठन गर्दा हुने फाइदा र यसको महत्वका बारेमा जानकारी गराउने।</p> <p>५. बाल क्लब गठन सम्बन्धमा नेपाल सरकार र स्थानीय तहले बनाएको नियमको बारेमा बताउने।</p> <p>६. बाल क्लब गठन गर्न सहजीकरण गर्ने।</p> <p>७. बालक्लबमा अपाङ्गता भएका बालबालिका समेत समावेश गर्न पहल गर्ने।</p> <p>८. नेतृत्व विकास, बाल क्लबको व्यवस्थापन र परिचालन सम्बन्धी तालिम दिलाउने।</p> <p>९. बाल क्लबलाई सक्रिय बनाउनका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सहजीकरण गर्ने।</p> <p>१०. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका बालबालिका, विद्यालय, समुदाय।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): बाल क्लब गठन र परिचालन गर्न सहयोग गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएका बालबालिका समेत समावेश गरी बाल क्लब गठन गरिएको। ● बाल क्लबको व्यवस्थापन र परिचालन गरिएको। </p>	<ul style="list-style-type: none"> ● बालक्लबको अवधारणा ● स्थानीय तहमा बाल सहभागीता सम्बन्धी संयन्त्रका बारेमा जानकारी ● बाल क्लबको व्यवस्थापन र परिचालन सम्बन्धी जानकारी ● बालक्लब सञ्चालन निर्देशिका

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

कम्प्युटर, कार्पी, क्लम, रजिष्टर, बाल क्लबको विधानको नमुना, मूल दर्ता र सेवा रजिष्टर।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने। बालबालिकालाई हुन सक्ने दुर्व्यवहार (शारिरीक, यौन) बाट सावधानी।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समयः ३ घन्टा
प्रयोगात्मकः २ घन्टा
सैद्धान्तिकः १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ७.४ घरको काम, खेलकुद, मनोरञ्जन र सांस्कृतिक क्रियाकलापमा संलग्न हुन सहयोग गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. समग्र योजना तर्जुमा फारम (goal setting form) भएको सामाजिक सहभागिता सम्बन्धी विवरण एकीकृत गर्ने ।</p> <p>२. सामाजिक सहभागिता अभिवृद्धि गर्न योजना बनाउने ।</p> <p>३. घरको गर्न सक्ने काम पनि गर्न नदिइएको खण्डमा अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारलाई क्षमता र इच्छा अनुसार सहभागी गराउन परामर्श (सल्लाह) दिने ।</p> <p>४. खेलकुदमा सहभागिता नदेखिएको खण्डमा क) बालबालिकाले खेल्न सक्ने र चाहने खेलको पहिचान गर्ने । ख) घर, विद्यालय, समुदाय तथा क्लबहरूलाई अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई खेलकुदमा समावेश गराउन पहल गर्ने ।</p> <p>५. मनोरञ्जन तथा सांस्कृतिक क्रियाकलापमा सहभागिता नदेखिएको खण्डमा क) बालबालिका सहभागी हुन सक्ने मनोरञ्जन तथा सांस्कृतिक क्रियाकलापको पहिचान गर्ने । ख) घर, विद्यालय, समुदाय तथा क्लबहरूलाई अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई मनोरञ्जन तथा सांस्कृतिक क्रियाकलापमा समावेश गराउन पहल गर्ने ।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका बालबालिकाको घर, विद्यालय र समुदाय ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): घरको काम, खेलकुद, मनोरञ्जन र सांस्कृतिक क्रियाकलापमा संलग्न हुन सहयोग गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> बालबालिकालाई सामान्य पारिवारिक काममा सहभागी गराइएको । अपाङ्गता भएका बालबालिकाले खेल र सहभागी हुने खेल तथा कृयाकलाप यकिन गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> सामाजिक सहभागिता को महत्व । अपाङ्गता मैत्री खेलकुद तथा मनोरञ्जन । सांस्कृतिक क्रियाकला पमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सहभागिता ।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, रजिस्टर, योजना तर्जुमा फारम (goal setting form), अभिलेख फारम ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ७.५:अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई (वर्गीकरण अनुसार) अपाङ्गता परिचय पत्र लिन सहयोग गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. वडामा भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूची (लेखाजोखा फारम र प्रोफाइलको आधारमा) लिने ।</p> <p>२. सूचीको आधारमा परिचय पत्र नभएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गर्ने ।</p> <p>३. परिचय पत्र नपाएका, पाएका भए पनि पाउनुपर्ने परिचय पत्र नापएका व्यक्ति भएको खण्डमा गृहभेट गरी नपाउनका कारणहरू पत्ता लगाउने ।</p> <p>४. अपाङ्गता परिचय पत्र र यसको महत्वका बारेमा सचेत गराउने ।</p> <p>५. अपाङ्गता परिचय पत्रका लागि आवश्यक कागजातको तयारी, तथा अन्य विवरण तयार गर्न सहयोग गर्ने ।</p> <p>६. पालिकाको कार्यालयमा निवेदन पेश गर्न सहयोग गर्ने ।</p> <p>७. अपाङ्गता परिचय समयमा पत्र पाए नपाएको यकिन गर्ने ।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): घर, समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई (वर्गीकरण अनुसार) अपाङ्गता परिचय पत्र लिन सहयोग गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> परिचय पत्र नभएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गरिएको । परिचय पत्र दिलाउने कार्य गरिएको । 	<p>अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४</p> <p>अपाङ्गता परिचय पत्र वितरणका लागि निर्देशिका २०७५</p> <p>अपाङ्गता परिचय पत्र, यसको महत्व तथा प्रकार र नमुना</p> <p>अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गर्ने प्रक्रिया</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, अभिलेख, घरभेट फारम, नमुना परिचय पत्र, निवेदन को ढाँचा ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ७.६: अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सामाजिक, वैयक्तिक अन्तरसम्बन्ध वृद्धिमा सहजीकरण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. वडामा भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सूची (लेखाजोखा फारम र प्रोफाइलको आधारमा) लिने।</p> <p>२. प्रत्येक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सामाजिक, वैयक्तिक अन्तरसम्बन्धको अवस्था मापन गर्ने।</p> <p>३. मापनको नतिजाअनुसार सम्भाव्य सामाजिक, वैयक्तिक अन्तरसम्बन्धका बारेमा अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अभिभावकसँग छलफल गर्ने।</p> <p>४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सामाजिक, वैयक्तिक अन्तरसम्बन्धका क्षेत्रमा रहेका गलत धारणाहरू हटाउन जनचेतना जगाउने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): सुविधा सम्पन्न तालिम हल</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सामाजिक, वैयक्तिक अन्तरसम्बन्ध वृद्धिमा सहजीकरण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूप्रति हुने दुर्व्यवहार तथा लाञ्छनाहरू, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सामाजिक, वैयक्तिक अन्तरसम्बन्धका आवश्यकताहरू, अन्तरसम्बन्धलाई वृद्धि गराउने विधिहरू</p>	<p>अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूप्रति हुने दुर्व्यवहार तथा लाञ्छनाहरू,</p> <p>अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सामाजिक, वैयक्तिक अन्तरसम्बन्धका आवश्यकताहरू, अन्तरसम्बन्धलाई वृद्धि गराउने विधिहरू</p> <p>परिवर्तन मापन फारमका सूचकहरू (indicators of change mapping form)</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

कम्प्युटर, प्रोजेक्टर, CBR guidelines, श्रव्य दृश्य, परिवर्तन मापन फारम (chang mapping form)

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

मोड्युल द. अपाङ्गता पहिचान तथा पुनर्स्थापना योजना

द.१. अपाङ्गताको लेखाजोखा तथा पहिचान गर्ने ।

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले अपाङ्गताको लेखाजोखा र पहिचान गर्न आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युल पश्चात प्रशिक्षार्थीहरू अपाङ्गताको पहिचान र वर्गीकरण गर्ने तरिकाहरूको बारेमा परिचित हुनेछन् । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूमा भएको अपाङ्गताको पहिचान, उनीहरूको पारिवारिक विवरण, अपाङ्गता सम्बन्धी इतिहास, विचलन, सिमितता र अवरोध पत्तालगाइ तिनको अभिलेख तयार गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

- १। घरदैलो गर्ने योजना बनाउने
- २। आपाङ्गता सम्बन्धी इतिहास लिने
- ३। शारीरिक प्रणालीको विचलन पत्ता लगाउने
- ४। बौद्धिक विचलन पत्ता लगाउने
- ५। मानसिक विचलन पत्ता लगाउने ।
- ६। ईन्ड्रियजन्य विचलन पत्ता लगाउने ।
- ७। कार्यगत सिमितता पत्ता लगाउने ।
- ८। सहभागितामा देखिएका अवरोधहरू पत्ता लगाउने ।
- ९। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अभिलेख (प्रोफाइल) तयार गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

कुल समय: २ घन्टा
सैद्धान्तिक : ०.३० घन्टा
प्रयोगात्मक: १.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं द.१.१: घरदैलो गर्ने योजना बनाउने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. स्थानीय तह वा अपाङ्गतामा काम गर्ने संघसंस्थाबाट अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू सम्बन्धी सूचना तथा तथ्यांक लिने ।</p> <p>२. सूचना तथा तथ्याङ्कको अध्ययन गरि आफ्ना कार्यक्षेत्रका अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारको सूची तयार गर्ने ।</p> <p>३. आपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारका बारेमा अन्य सूचना संकलन गर्ने ।</p> <p>४. प्राप्त सूचनाको आधारमा घरदैलो गर्ने योजना बनाउने ।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> समुदाय वा अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा परिवारको घर, स्थानीय संघ संस्था</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> घरदैलो गर्ने योजना बनाउने ।</p> <p><u>स्तर (कति राम्रो सँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● केरमेट नभएको ● स्पष्ट र विवरण पूर्ण भएको ● क्रमाङ्गत तरिकाले विवरण भरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गताको परिचय र वर्गीकरण ● पारिवारिक विवरणका पक्षहरू ● तथ्याङ्कको अध्ययनगर्ने तरिका र सामग्री परिचय ● फारम भर्ने तरिका

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, स्थानीय तहमा राखिएका तथ्यांकको नमुना ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १.३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द.१.२: आपाङ्गता सम्बन्धी इतिहास लिने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. इतिहास विवरण फारम लिने।</p> <p>२. आवश्यक सामग्री (डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सार्पनर) लिने।</p> <p>३. आपाङ्गता भएका व्यक्तिको घरमा जाने।</p> <p>४. फारमको ढांचा अनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारको, बैवाहिक, आर्थिक, सामाजिक, घटना तथा दुर्घटनाका विषयमा प्रश्न सोध्ने।</p> <p>५. दिइएका उत्तरहरूलाई विवरण फारममा उतार्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गताभएका व्यक्तिको घर</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): आपाङ्गता सम्बन्धी इतिहास लिने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● केरमेट नभएको ● स्पष्ट र विवरण पूर्ण भएको ● अपाङ्गता संवेदनशील भाषाको प्रयोग भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● आपाङ्गताको कारणहरू, ● आपाङ्गताको इतिहास विवरण (जस्तै पारिवारिक, बैवाहिक, आर्थिक सामाजिक, घटना तथा दुर्घटनाका त्यसले आपाङ्गता भएका व्यक्तिमा पार्ने असर।) ● प्रश्न बनाउने, सोध्ने तरिका ● फारम भर्ने तरिका

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

इतिहास विवरण फर्म, डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सार्पनर

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द.१.३: शारीरिक प्रणालीको विचलन पत्ता लगाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) प्राप्त गर्ने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सम्पूर्ण बाहिरी शारीरिकको अवस्थाको अवलोकन गर्ने।</p> <p>३. अवलोकनबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा प्रभावित अङ्गको इकिन गर्ने।</p> <p>४. त्यस अङ्गको प्रयोग, बनावट र हालको अवस्थाको विवरण संकलन गर्ने।</p> <p>५. Observation checklist (अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम) भर्ने।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> शारीरिक प्रणालीको विचलन पत्ता लगाउने।</p> <p><u>स्तर (कति राम्रो सँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● शारीरिक अवस्थाको विचलन पत्ता लागेको। ● अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम)मा विवरण पुर्ण भरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● शारीरिक आपाङ्गता को परिचय ● शारीरिक अपाङ्गताका सम्भावित कारण, रोगहरू, बारे जानकारी ● मानव शरीर संरचना र कार्यहरूको जानकारी

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (Observation checklist), प्रोजेक्टर, चित्र, Human anatomy Dummy, सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: ०.३० घन्टा
सैद्धान्तिक: १.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द.१.४: बौद्धिक विचलन पत्ता लगाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) प्राप्त गर्ने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएकाव्यक्तिको क्रियाकलाप र व्यवहार अवलोकन गर्ने।</p> <p>३. उसको मानसिक तथा बुझाइ, सिकाइ, पढाइ क्षमता र स्मृतिबारे जानकारी लिने।</p> <p>४. सामान्यभन्दा फरक देखिएका बौद्धिक लक्षणहरू अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) मा भर्ने।</p> <p>५. अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) संकलन गर्ने।</p> <p>६. बौद्धिक विचलनको प्रकारहरू पत्ता लगाउने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर वा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): बौद्धिक विचलन पत्ता लगाउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सामान्यभन्दा फरक देखिएका बौद्धिक लक्षणहरू पहिचान गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● बौद्धिक अपाङ्गताको परिचय, ● Nervous system and developmental milestones ● बौद्धिक अपाङ्गताको प्रकारहरू, रोगहरू, लक्षण, कारण र संकेतहरू

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist), प्रोजेक्टर, चित्र, इतिहास विवरण फर्म, पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, Nervous system Chart

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ८.१.५: मानसिक बिचलन पत्ता लगाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) प्राप्त गर्ने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएकाव्यक्तिको क्रियाकलाप र व्यवहार अवलोकन गर्ने ।</p> <p>३. व्यक्तिको मानसिक स्वास्थ, व्यवहार, तर्क गर्न सक्ने क्षमता र अवस्थाको जानकारी लिने ।</p> <p>४. सामान्यभन्दा फरक देखिएका मानसिक लक्षणहरू अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) मा भर्ने ।</p> <p>५. अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) संकलन गर्ने ।</p> <p>६. मानसिक बिचलनको प्रकारहरू पत्ता लगाउने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर वा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): मानसिक बिचलन पत्ता लगाउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): मानसिक बिचलनको विभिन्न अवस्था पत्ता लगाइएको ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● मानसिक अपाङ्गताको परिचय ● मानसिक अपाङ्गताको प्रकारहरू, लक्षण, कारण ● मानसिक रोगहरू र लक्षणहरू सम्बन्धी सामान्य जानकारी

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist), इतिहास विवरण फम, डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, भिडियो सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ५ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द.१.६: ईन्द्रियजन्य विचलन पत्ता लगाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) प्राप्त गर्ने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको क्रियाकलाप र व्यवाहार अवलोकन गर्ने।</p> <p>३. व्यक्तिको ईन्द्रिय अङ्गहरू जस्तै आँखा, कान, स्वर, र तिनका कार्यहरूको अवलोकन गर्ने।</p> <p>४. ईन्द्रियहरूका सामान्यभन्दा फरक देखिएका अवस्थाहरू अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist) मा भर्ने।</p> <p>५. ईन्द्रियजन्य अपाङ्गताको वर्गीकरण गर्ने।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर वा समुदाय</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> ईन्द्रियजन्य विचलन पत्ता लगाउने।</p> <p><u>स्तर (कति राम्रो सँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● ईन्द्रियजन्य अपाङ्गताको प्रकृति अनुसार वर्गीकरण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● ईन्द्रिय अङ्गहरूको बनावट, कार्य प्रणालीका बारेमा जानकारी। ● ईन्द्रियजन्य अपाङ्गताको वर्गीकरण ● ईन्द्रिय अङ्गहरूको विचलन बारे जानकारी ● Screening गर्ने विधि TOOLका बारेमा जानकारी

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

अपाङ्गताको अवस्था परीक्षण फाराम (observation checklist), डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, भिडियो, Screening गर्ने विधि TOOL (Snellen chart, sensory chart)

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समयः ३ घन्टा
प्रयोगात्मकः २ घन्टा
सैद्धान्तिकः १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द.१.७: कार्यगत सिमितता पत्ता लगाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरू मापन (ADL form) फारम प्राप्त गर्ने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिका अङ्गहरूको कार्य र गति अवलोकन गर्ने।</p> <p>३. कार्यका आधारमा व्यक्तिमा भएको कार्यगत सिमितता इकिन गर्ने।</p> <p>४. व्यक्तिमा भएको कार्यगत सिमितता दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरू मापन (ADL form) मा भर्ने।</p> <p>५. कार्यगत सिमितताको स्तर निर्धारण गर्ने।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> अपाङ्गता भएका व्यक्ति, घर वा समुदाय (घर, विद्यालय, चर्चा)</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> कार्यगत सिमिता पत्ता लगाउने</p> <p><u>स्तर (कति राम्रो सँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● विवरण स्पष्ट र पूर्ण भएको ● कार्यगत सिमितता स्तर निर्धारण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● ADL (दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरू मापन) बारे जानकारी ● मानव शरीरका अङ्गहरूको कार्य र बनावट ● आठ प्रकारका शारीरिक प्रणलीको कार्य विवरणको सूची र अपाङ्गता ● International classification on functioning(ICF)

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरू मापन फारम (ADL form), Anatomy and physiology charts and dummy सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: १घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द.१.८ सहभागितामा देखिएका अवरोधहरू पत्ता लगाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. सामाजिक सुरक्षा र सहभागिता फारम (Social Protection and Participation Form) लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई समूह (सामाजिक तथा परिवारिक) क्रियाकलापमा भाग लिन लगाउने।</p> <p>३. समूह क्रियाकलापमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सहभागिता/अन्तर्क्रिया अवलोकन गर्ने।</p> <p>४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सहभागिता/अन्तर्क्रियामा देखिएका अवरोधहरू फाराममा भर्ने।</p> <p>५. विवरण फारम संकलन गर्ने।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> अपाङ्गता भएका व्यक्ति, परिवार, समुदाय</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> सहभागितामा देखिएका अवरोधहरू पत्ता लगाउने।</p> <p><u>स्तर (कति रास्तो सँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● फाराम स्पष्ट र विवरणपूर्ण भएको ● सहभागितामा देखिने सामाजिक, पारिवारिक एवं व्यक्तिगत अवरोधहरू पत्ता लगाइएका। 	<p>सहभागिताका अवसरहरू</p> <p>सहभागिताका अवरोधहरूको (सामाजिक तथा पारिवारिक एवं व्यक्तिगत जस्तै आत्मविश्वास)बारेमा जानकारी</p> <p>विभिन्न प्रकारका क्रियाकलाप र सहभागिताका अवसरहरू</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

Case stories on participation limitations, सामाजिक सुरक्षा र सहभागिता फारम (Social Protection and Participation Form), डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर,

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २.३० घन्टा
सैद्धान्तिक: ०.३० घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ८.१.९: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अभिलेख (प्रोफाइल) तयार गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अभिलेख फारम र विवरणहरू संकलन गर्ने।</p> <p>२. अभिलेखहरूलाई सिलसिलेवार रूपमा मिलाउने।</p> <p>३. प्राप्त विवरणलाई अपाङ्गता भएका व्यक्ति अनुसार व्यक्तिगत विवरण एकैठाँउमा राख्ने।</p> <p>४. विवरणहरू फाइलिङ गर्ने।</p> <p>५. विवरणहरू MS Excel वा MIS मा इन्ट्री गर्ने।</p> <p>६. विवरणहरूलाई प्रीन्ट गरी बडा, पालिकाको सम्बन्धित ठाँउमा फाइलिंग गर्ने।</p> <p>७. फाइलिंग अद्याबधिक गर्ने।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> नगरपालिका वा स्थानीय तह</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> अभिलेख (प्रोफाइल) तयार गर्ने।</p> <p><u>स्तर (कति राम्रो सँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● अभिलेखहरूलाई सिलसिलेवार रूपमा फाइलिङ गरिएको ● फाइलिङ गरिएका विवरणहरू पूर्ण भएको ● MS Excel वा MIS मा भर्ने, 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ms Office (MS Excell, MS Words) ● फाइलिङ गर्ने सीप ● Reporting Forms and Formats ● MIS ● पुर्णरूपमा भरिएको प्रोफाइलको नमुना ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पुनर्स्थापना योजना तथा प्रोफाइल निर्माण निर्देशिका <p>(guideline for profile of persons with disability)</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: पुर्णरूपमा भरिएको प्रोफाइलको नमुना, Computers, सफ्टवयएर,

कम्युटर

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

सब मोडयुल द.२: अपाङ्गता पुनर्स्थापना योजना ।

यस मोडयुलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले अपाङ्गताको पुनर्स्थापना योजना बनायन आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएकोछ । यस मोडयुलको तालिम पश्चात प्रशिक्षार्थीहरूले अपाङ्गता भएका प्रत्येक व्यक्तिको पुनर्स्थापना योजना बनाउन सक्नेछन् ।

सीपको सूची

- १। शारीरिक आपाङ्गता भएका व्यक्तिको निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।
- २। दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गताका भएका व्यक्तिको निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।
- ३। सुनाई सम्बन्धीअपाङ्गताभएका व्यक्तिको निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।
- ४। मानसिक वा मनोसामाजिक आपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्तसहयोग योजना बनाउने ।
- ५। दृष्टिविहीन अपाङ्गता भएका व्यक्तिको निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।
- ६। मानसिक वा मनोसामाजिक आपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्तसहयोग योजना बनाउने को निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।
- ७। वौद्धिक अपाङ्गताभएका व्यक्तिहरूको निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।
- ८। अनुवंशीय रक्तश्वाव (हेमोफिलिया सम्बन्धी) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।
- ९। अटिजम सम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।
- १०। बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त सहयोग योजना बनाउने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द. २.१: शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापन सहयोग योजना बनाउने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवार सँग भेट्ने (गृहभेट गर्ने) ।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने ।</p> <p>४. अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीरताको आधारमा दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने ।</p> <p>५. स्थानीय तहमा उपलब्ध अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्कन गर्ने ।</p> <p>६. सहयोग योजना तर्जुमा फाराममा अपाङ्गता भएको व्यक्तिलाई आवश्यक भएको सेवाको विवरण भर्ने ।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरि फाइलिङ गर्ने ।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्ट्री गरी अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): शारीरिक आपाङ्गता भएको व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापन सहयोग योजना बनाउने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● लक्ष्य तय गर्ने विधि ● शारीरिक अपाङ्गताका परिचय, प्रकार ● पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगी निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

योजना तर्जुमा फाराम, डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनरअङ्गहरूको चार्ट अभिलेख फारम, कम्प्युटर, फाइल ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द. २. २: दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गताका भएका व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवार सँग भेट्ने (गृहभेट गर्ने)।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने।</p> <p>४. दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीरताको निर्धारण गर्ने।</p> <p>५. अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीरताको आधारमा दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलाप निर्धारण गर्ने।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्ङन गर्ने।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरी फाइलिङ गर्ने।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्ट्री गरी अभिलेख राख्ने।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गताका भएको व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।</p> <p><u>स्तर (कति राम्रोसँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गताको परिभाषा र वर्गीकरण ● आखाँका रोगहरू ● दृष्टि क्षमता ● पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगी निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

गोल सेटिङ फर्म डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, अङ्गहरूको चार्ट कमप्युटर, फाइल।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द. २.३: सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवारसँग भेट्ने (गृहभेट गर्ने) ।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने ।</p> <p>४. कानको प्रकृति र सुनाई क्षमताको गम्भीरता निर्धारण गर्ने</p> <p>५. अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीरताको आधारमा दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने ।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्कन गर्ने ।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरी फाइलिङ गर्ने ।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्ट्री गरी अभिलेख राख्ने ।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> सुनाई सम्बन्धीभएको व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने ।</p> <p><u>स्तर (कति राम्रो सँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● कानको बनौट सुन्ने प्रकृया ● कान सम्बन्धी रोगहरू संक्रमण ● श्रवण क्षमता ● पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगी निकाय र उपलब्ध सेवा ● अटोस्कोपको प्रयोग

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

गोल सेटिङ फर्म, श्रवण यन्त्र, टियुनिङ फोर्क, अडियो मेट्री, अङ्गहरूको चार्ट, कम्प्युटर, फाइल, अटोस्कोप ।
सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द. २.४: श्रवण दृष्टिविहीन अपाङ्गता भएका व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवारसँग भेट्ने (गृहभेट गर्ने)।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने।</p> <p>४. कान र आँखाको प्रकृति एवं सुनाइ र दृष्टि क्षमताको गम्भीरता निर्धारण गर्ने।</p> <p>५. अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीरताको आधारमादीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्गन गर्ने।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरि फाइलिङ गर्ने।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्ट्री गरी अभिलेख राख्ने।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> श्रवण दृष्टिविहीन अपाङ्गता भएका व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।</p> <p><u>स्तर (कति राम्रो सँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> श्रवण दृष्टिविहीन अपाङ्गता दुई इन्द्रीय (श्रवण र दृष्टि) विचको अन्तर्क्रिया पुनर्स्थापनाको उपाय पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगि निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

गोल सेटिङ फर्म, श्रवण यन्त्र, टियुनिङ फोर्क, अडियो मेट्री, अङ्गहरूको चार्ट कम्प्युटर, फाइल, अटोस्कोप, कटन, माक्स,।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द.२.५: स्वर र बोलाइसम्बन्धी आपङ्गता भएका व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवारसँग भेटने (गृहभेट गर्ने) ।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने ।</p> <p>४. स्वर र बोलाइसम्बन्धी अङ्गमा उत्पन्न कठिनाइ र सीमितताको गम्भीरता निर्धारण गर्ने ।</p> <p>५. अपाङ्गताको प्रकृति र गम्भीरताको आधारमा दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने ।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्ङन गर्ने ।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरी फाइलिङ गर्ने ।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्ट्री गरी अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): स्वर र बोलाइ सम्बन्धी आपङ्गता भएका व्यक्तिको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको । ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गताको परिचय, प्रकार, ● संचार गर्ने विधि र तरिका, पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगि निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: योजना तर्जुमा फाराम, गोल सेटिङ फर्म, टियुनिङ फोर्क, अडियो मेट्रि, कमप्युटर

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द.२.६: मानसिक वा मनोसामाजिक आपङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवार सँग भेटने (गृहभेट गर्ने)।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने।</p> <p>४. मस्तिस्क र मानसिक अङ्गमा आएको समस्या पहिल्याउने।</p> <p>५. अपाङ्गताको प्रकृतिको आधारमा दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्ङन गर्ने।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरी फाइलिङ गर्ने।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्ट्री गरी अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): मानसिक वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।</p> <p>स्तर (कर्ति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● मानसिक वा मनोसामाजिक आपङ्गताको परिचय, प्रकार, गम्भीरता ● पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगी निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: योजना तर्जुमा फाराम, डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, अङ्गको चार्ट, भिडियो

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ८.२.७: बौद्धिक अपाङ्गताभएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवार सँग भेट्ने (गृहभेट गर्ने)।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने।</p> <p>४. बौद्धिक विकास नभएको तथा वाताबरणमा सपेक्ष कृयाकलाप अवस्था पहिल्याउने।</p> <p>५. अपाङ्गताको अवस्थाको आधारमा दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्ङन गर्ने।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरि फाइलिङ गर्ने।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्टी गरी अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): बौद्धिक अपाङ्गता आपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।</p> <p>स्तर (कर्ति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● फाराम भरिएको तथा क्रमानुसार फाइलिङ गरिएको ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● बौद्धिक अपाङ्गताको परिचय, ● अवस्था र प्रकार, ● पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगी निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: योजना तर्जुमा, डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, अङ्गको चार्ट, भिडियो, IQ assessment tool,

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: ३ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द. २. द: अनुवंशीय रक्तश्वाव (हेमोफिलिया सम्बन्धी) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवारसँग भेट्ने (गृहभेट गर्ने) ।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने ।</p> <p>४. अनुवंशीय रक्तश्वाव (हेमोफिलिया सम्बन्धी) रगत नरोकिने निलो डाम हुने व्यक्तिहरूको विगतको विवरण पहिल्याइ वर्गीकरण गर्ने ।</p> <p>५. अपाङ्गताको अवस्थाको आधारमादीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने ।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्कन गर्ने ।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरि फाइलिङ गर्ने ।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्ट्री गरी अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अनुवंशीय रक्तश्वाव (हेमोफिलिया सम्बन्धी) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● रक्तसंचारको प्रणाली, ● रगत बन्ने तरिका । ● हेमोफिलियाको परिचय, संकेत, कारण, असर ● पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगि निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: फर्म, डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, अङ्गको चार्ट, भिडियो

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द. २.९: अटिज्म सम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवार सँग भेट्ने (गृहभेट गर्ने)।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने।</p> <p>४. अटिज्म भएका व्यक्तिको व्यवहार प्रतिक्रिया स्वभावका आधारमा वर्गीकरण गर्ने।</p> <p>५. अपाङ्गताको अवस्थाको आधारमा दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्गन गर्ने।</p> <p>७. फारामहरू व्यक्तिगत प्रोफाइल थप गरि फाइलिङ गर्ने।</p> <p>८. तथ्याङ्क MS EXCEL/ MIS मा इन्ट्री गरी अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अटिज्म सम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको। </p>	<ul style="list-style-type: none"> ● अटिज्म सम्बन्धी अपाङ्गता ● वर्गीकरण गर्ने तरिका ● पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगी निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: योजना तर्जुमा फार्म, डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, अङ्गको चार्ट, श्रव्यदृश्य सामग्री।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: ३ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. द. २.१०: बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त पुनर्स्थापना सहयोग योजना बनाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुनर्स्थापना योजना तर्जुमा फाराम (rehabilitation goal setting form), सहयोग योजना तर्जुमा फाराम र व्यक्तिगत प्रोफाइल लिने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएको व्यक्ति र निजको परिवार सँग भेटने (गृहभेट गर्ने)।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारसँग अन्तर्क्रिया गर्ने।</p> <p>४. बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिको व्यवहार, शारिरिक अङ्गहरू र प्रणालीहरूमा भएको एक भन्दा बढि अपाङ्गताको आधारमा वर्गीकरण गर्ने।</p> <p>५. अपाङ्गताको अवस्थाको आधारमादीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गर्ने।</p> <p>६. अपाङ्गता सेवा सुविधा तथा सहयोगको नक्साङ्ङन गर्ने।</p> <p>७. लक्ष्य निर्धारण फर्ममा सम्पूर्ण विवरण भर्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको घर।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निमित्त सहयोग पुनर्स्थापना योजना बनाउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्रमानुसार फाराम भरिएको तथा फाइलिङ गरिएको ● दीर्घकालीन (५ वर्ष), वार्षिक लक्ष्य र तत्कालीन क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● बहुअपाङ्गताका अवस्थाहरू ● सेरेबल्स पाल्सी ● वर्गीकरण गर्ने तरिका ● सेरेब्रर पाल्सी र मातृ स्वास्थ्य र पोषण को अन्तरसम्बन्ध ● पुनर्स्थापनाको उपाय ● पुनर्स्थापनाका लागि सहयोगि निकाय र उपलब्ध सेवा

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्र योजना तर्जुमा फाराम, लक्ष्य निर्धारण फर्ममा, डप्टी (क्लिप बोर्ड), पेन, पेनसील, इरेजर, सापनर, अङ्गको चार्ट, श्रव्य दृश्य, कम्प्युटर सामग्री।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

मोड्युल ९: दुर्व्यवहारबाट संरक्षण तथा व्यवस्थापन

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई हुन सक्ने दुर्व्यवहारबाट रोकथाम र संरक्षण कोलागि आवश्यक पर्ने सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरूले दुर्व्यवहार अथवा सोको जोखिमको नक्साङ्ङन, अपाङ्गता भएका बालबालिकाको सुरक्षा र संरक्षण गर्न, उजुरी गर्न तथा मनोविमर्श सेवाका लागि प्रेषणगर्न सक्ने छन् ।

सीपको सूची

- १। दुर्व्यवहार अथवा सोको जोखिमको नक्साङ्ङन गर्ने
- २। आफ्नो सुरक्षा र संरक्षण गर्न अपाङ्गता भएका बालबालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
- ३। उजुरी गर्न सहयोग गर्ने ।
- ४। मनोविमर्श सेवाका लागि प्रेषण गर्ने

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ९.१: दुर्व्यवहार अथवा सोको जोखिमको नक्साङ्कन गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. समुदायमा घटेका सुनिएका दुर्व्यवहारका घटनाहरूको बारे जानकारी लिने ।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका बालबालिकासँग बैठक गर्ने ।</p> <p>३. दुर्व्यवहारका बारेमा बालबालिकालाई जानकारी दिने ।</p> <p>४. शरीरमा भएको दुर्व्यवहार नक्साङ्कन गर्न लगाउने ।</p> <p>५. आफू वा आफ्नो साथीलाई दुर्व्यवहार भएको गाउँठाउँको स्थानको नक्साङ्कन गर्न लगाउने ।</p> <p>६. पीडित बालबालिकाको पहिचान गरी गोप्य रूपमा टिप्पे र गृहभेट गर्ने ।</p> <p>७. गृहभेटमा बालबालिकालाई हुन सक्ने वा भइरहेको दुर्व्यवहारका बारेमा जानकारी लिने ।</p> <p>८. नक्साङ्कन (वुँदा ५ र ६) लाई अद्यावधिक गर्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको) : घर, बाल क्लब, विद्यालय वा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के) : दुर्व्यवहार अथवा सोको जोखिमको नक्साङ्कन गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग) : ●दुर्व्यवहारबाट पीडित बालबालिका, भएको स्थानको नक्साङ्कन गरिएको ।</p>	<p>दुर्व्यवहारको अर्थ, प्रकृति, स्वरूप</p> <p>जोखिम (शरीर र क्षेत्र) नक्साङ्कन विधि</p> <p>दुर्व्यवहारका सम्बन्धमा भएका कानुनी व्यवस्था</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री

कापी, कलम, न्यूजप्रिन्ट पेपर वा फ्लिप चार्ट, मार्कर, ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ९.२: आफ्नो सुरक्षा र संरक्षण गर्न अपाङ्गता भएका बालबालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका बालबालिकासँग बैठक गर्ने ।</p> <p>२. दुर्व्यवहार र असल व्यवहारको फरक बताउने ।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई हुन सक्ने वा भइरहेका दुर्व्यवहारका बारेमा बताउने ।</p> <p>४. दुर्व्यवहारबाटआफूलाई बचाउने उपायहरू पत्ता लगाउन समूह छलफल गर्ने ।</p> <p>५. अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय अनुभव र अभ्यासका आधारमा दुर्व्यवहार रोकथाममा सहयोगी उपायका बारेमा बताउने ।</p> <p>६. अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई आफ्नो सुरक्षा वा संरक्षणका निमित्त सहयोग दिने व्यक्ति वा संस्था पत्ता लगाउने ।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने र पृष्ठपोषण दिने ।</p> <p>।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): बाल क्लब, विद्यालय वा समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के) : आफ्नो सुरक्षा र संरक्षण गर्न अपाङ्गता भएका बालबालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग) :</p> <ul style="list-style-type: none"> ●बालबालिकाले आफूलाई दुर्व्यवहारबाट जोगाउने उपायहरूबारे जानकार भएको । ●सुरक्षा वा संरक्षणका निमित्त सहयोग दिने व्यक्ति वा संस्था पत्ता लगाउन सकिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ●दुर्व्यवहारका प्रकृति ●दुर्व्यवहारबाट संरक्षणका उपायहरू ●समूह कार्य विधि ●सहयोगी व्यक्ति वा संस्थाका पत्ता लगाउने विधि ●जोखिम नक्साङ्गन विधि

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री

सेवा रजिस्टर, कापी, कलम, न्यूजप्रिन्ट पेपर वा फिलप चार्ट, मार्कर, श्रव्य दृश्य, Best practices (short documentary)

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: ३ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ९.३: उजुरी गर्न सहयोग गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. दुर्व्यवहारको घटनाको सूचना अभिलेख गर्ने ।</p> <p>२. पीडित अथवा परिवारलाई स्थानीय तह (न्यायिक समिति) वा प्रहरी कार्यालयमा उजुरी गर्न सहयोग गर्ने ।</p> <p>३. कार्यक्षेत्रमा वा नजिकै एकद्वार सङ्गठ व्यवस्थापन केन्द्र भए उत्त केन्द्रमा प्रेषण गर्ने ।</p> <p>४. एकद्वार सङ्गठ व्यवस्थापन केन्द्र नभए उजुरी गर्नलाई सहयोग गर्ने निकायको पत्ता लगाई पीडितसँग सम्पर्क गराउने ।</p> <p>५. आवश्यक भएको खण्डमा न्यायिक निकायमा पुऱ्याउने वा पुऱ्याउनको निमित्त प्रेषण गर्ने ।</p> <p>६. न्यायिक प्रक्रियामा लाग्ने समय, अनुकूल र प्रतिकूल परिस्थिति तथा प्रक्रियाहरूबारे अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा निजको परिवारलाई सुसूचीत गराउने ।</p> <p>७. उजुरीको अभिलेख राख्ने र पृष्ठपोषण दिने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): घर, समुदाय, प्रहरी कार्यालय, स्थानीय निकाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): उजुरी गर्न सहयोग गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ●पीडित अथवा परिवारलाई स्थानीय तह वा प्रहरी कार्यालयमा उजुरी गर्न प्रक्रिया थहा भएको । ●पीडित अथवा परिवारलाई न्यायिक प्रक्रियामा लाग्ने समय, अनुकूल र प्रतिकूल परिस्थिति तथा प्रक्रियाहरूबारे जानकारी भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ●दुर्व्यवहारका किसिम, उजुरी सुन्ने निकाय र न्यायप्रक्रियाका ●अपाङ्गता भएका व्यक्ति / बालबालिकामाथिहुने कतिपय दुर्व्यवहारहरू समुदाय वा परिवारमा नै अन्त्य हुने कुरा । ●एकद्वार सङ्गठ व्यवस्थापन केन्द्र र यस केन्द्रमा उपलब्ध सेवाबारे जानकारी दिने ।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री

सेवा रजिस्टर, अभिलेख फारम, कापी, कलम, न्यूजप्रिन्ट पेपर वा फिलप चार्ट, मार्कर, श्रव्य दृश्य, Best practices ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ९.४: मनोविमर्श सेवाका लागि प्रेषण गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. दुर्व्यवहारबाट पीडित अपाङ्गता भएका व्यक्तिको पहिचान गर्ने।</p> <p>२. मनोविमर्श सेवा आवश्यक भए नभएको यकिन गर्ने।</p> <p>३. मनोविमर्श सेवा आवश्यक भएमा उक्त सेवा लिनका लागि दुर्व्यवहारबाट पीडित व्यक्ति वा बालबालिकालाई पठाउन परिवारलाई प्रोत्साहन गर्ने।</p> <p>४. नजिकका सेवा प्रदायक व्यक्ति वा संस्थाको नवांकन गर्ने।</p> <p>५. मनोविमर्श सेवा प्रदायक व्यक्ति वा संस्थासँग समन्वय गर्ने।</p> <p>६. मनोविमर्श सेवाका लागि सेवा प्रदायक व्यक्ति वा संस्थामा प्रेषण गर्ने।</p> <p>७. मनोविमर्श सेवा प्रदायकको सीफारिसबमोजिम सेवा निरन्तर लिएको नलिएको इकिन गर्ने।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने र पृष्ठपोषण दिने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): घर, समुदाय, बालबालिका</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): मनोविमर्श सेवाका लागि प्रेषण गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ●मनोविमर्श सेवा आवश्यक भए नभएको यकिन भएको। ●मनोविमर्श सेवाका लागि सेवा प्रदायक व्यक्ति वा संस्थामा प्रेषण भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ●सेवाको महत्व, परिचय ●मनोविमर्श सेवा, चाहिने अवस्था तथा लक्षण ●मनोविमर्श सेवा प्रदायकको सूची तथा विवरण

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

सेवा रजिस्टर, अभिलेख फारम, कापी, कलम, न्यूजप्रिन्ट पेपर वा फिलप चार्ट, मार्कर, श्रव्य दृश्य, Best practices, प्रेषण फाराम।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

मोड्युल १०: सचेतना तथा पैरवी

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार प्राप्तिका लागि आवश्यक पर्ने पैरवी सम्बन्धी सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएकोछ । यस मोड्युलको तालिम पश्चात प्रशिक्षार्थीहरूले अधिकारबारे सचेतना जगाउने, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार र सुविधाहरू दिलाउन पैरवी गर्न सक्नेछन् ।

सीपको सूची

- १। अपाङ्गता भएका व्यक्तिका अधिकारबारे सचेतना जगाउने ।
- २। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले पाउने अधिकार र सुविधाहरूका निमित्त पैरवी गर्ने
- ३। विद्यमान भौतिक संरचनामा पहुँच र अपांग मैत्री भौतिक संरचनाको अभिवृद्धिका लागि पैरवी गर्ने ।
- ४। पहुँचयुक्त संचार (अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि उपयुक्त संचारको व्यवस्था) को लागि पैरवी गर्ने ।
- ५। मानवीय विविधता र समान अवसरकालागि सचेतना तथा पैरवी गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ८ घन्टा
प्रयोगात्मक: ४ घन्टा
सैद्धान्तिक: ४ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं १०.१: अपाङ्गता भएका व्यक्तिका अधिकारबारे सचेतना जगाउने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्ति, तिनका परिवार तथा अन्य सरोकारवालाको भेला बोलाउने।</p> <p>२. अपाङ्गताको परिचय र वर्गीकरणको बारेमा बताउने।</p> <p>३. अधिकार र दायित्व शब्दको अर्थ र प्रयोग बारे बुझाउने।</p> <p>४. UNCRPD को बारेमा संक्षिप्तमा बताउने।</p> <p>५. अपाङ्गताका सम्बन्धमा सविधानले उल्लेख गरेका विषयहरू बारे बुझाउने।</p> <p>६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ का मूलभूत प्रावधान बताउने।</p> <p>७. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका निमित्त संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकारले उल्लेख गरेका नीतिहरू बारे जानकारी गराउने।</p> <p>८. अपाङ्गता र सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रम बारेमा जानकारी गराउने।</p> <p>९. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समूह भएको पालिकामा समावेशी सहभागिता र गठन नभएका पालिकामा गठनका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्ति र पालिकामा सहजीकरण वा समन्वय गर्ने,</p> <p>१०. अभिलेख राख्ने र पृष्ठपोषण दिने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अपाङ्गता भएका व्यक्तिका अधिकारबारे सचेतना जगाउने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> • अपाङ्गता भएका व्यक्ति का अधिकार सुचीकरण गर्न सक्ने। • संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकारका नीति तथा कार्यक्रमहरू छुट्याउन सक्ने। 	<p>अपाङ्गता सम्बन्धमा निम्न ऐन कानुनमा भएका व्यवस्थाहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> • UNCRPD • संविधान • ऐन • नीति • कार्यक्रम • अपाङ्गता भएका व्यक्तिको समूहः औतित्य, र गठन कार्यविधि

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: अभिलेख फारम, न्यूजप्रिन्ट, मार्कर, कापी, कलम, रजिस्टर, मेटाकार्ड, टेप, UNCRPD, संविधान, ऐन, संग्रह।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं १०.२: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले पाउने अधिकार र सुविधाहरूका निमित्त पैरवी गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. विद्यमान कानुन अन्तर्गत अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले पाउने अधिकार र सुविधाहरूका बारेमा सूची बनाउने।</p> <p>२. स्थलगत अध्ययन (घर, विद्यालय, अस्पताल, समुदाय तथा अन्य स्थल) बाट अपाङ्गता भएका व्यक्तिका अवस्था पत्ता लगाउने।</p> <p>३. कार्यान्वयन नभएका अधिकार वा सुविधा यकिन गर्ने।</p> <p>४. कार्यान्वयन नभएका अधिकार वा सुविधा प्रदान गर्ने निकाय र अवस्थाहरूको बारेमा विश्लेषण गर्ने।</p> <p>५. कार्यान्वयन नभएका अधिकार वा सुविधाका लागि पैरवी गर्न सहयोगी पत्ता लगाउने र छलफल गर्ने।</p> <p>६. सम्बन्धित संस्था वा व्यक्तिहरूसँग हुने बैठकमा वा भेटघाटमा कार्यान्वयन नभएका अधिकार वा सुविधा सम्बन्धी कुरा उठाउने।</p> <p>७. बैठकबाट आएका संभाव्य उपायहरू कार्यान्वयन भए नभएको यकिन गर्ने।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने र पृष्ठपोषण दिने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): सरकारी तथा सार्वजनिक निकायसँगको बैठक, विद्यालय, समुदाय।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले पाउने अधिकार र सुविधाहरूका निमित्त पैरवी गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> कार्यान्वयन नभएका अधिकार वा सुविधा यकिन भएको। अधिकार कार्यान्वयन गर्ने वा गर्न सहयोगी निकाय तथा व्यक्तिको पहिचान भएको। संभाव्य उपायहरू पता लागेको। 	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकारको सूची दायित्व भएका निकायहरूको नाम र क्षेत्र

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: अभिलेख फारम, न्युजप्रिन्ट, मार्कर, कापी, कलम, रजिस्टर, मेटाकार्ड, टेप, UNCRPD, संविधान, ऐन, संग्रह।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं १०.३ : विद्यमान भौतिक संरचनामा पहुँच र अपांग मैत्री भौतिक संरचनाको अभिवृद्धिका लागि पैरवी गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पालिकामा उपलब्ध सरकारी तथा सार्वजनिक भौतिक संरचनाको सूची बनाउने ।</p> <p>२. ती भौतिक संरचनामा विभिन्न खालको अपाङ्गताको आधारमा पहुँच छ, छैन विश्लेषण गर्ने ।</p> <p>३. अपाङ्गतामा काम गर्ने संस्था र सरोकारवालासँग यस विषयमा छलफल गर्ने ।</p> <p>४. सम्बन्धित संस्था वा व्यक्तिहरूसँग हुने बैठकमा वा भेटघाटमा विद्यमान भौतिक संरचनामा पहुँच र अभिवृद्धि सम्बन्धी कुरा उठाउने ।</p> <p>५. पहुँच पुर्याउनका निमित्त गर्नुपर्ने कार्य पता लगाउने ।</p> <p>६. बैठकबाट आएका संभाव्य उपायहरू कार्यान्वयन भए नभएको यकिन गर्ने ।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): सरकारी तथा सार्वजनिक निकाय,</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): विद्यमान भौतिक संरचनामा पहुँच र अभिवृद्धिका लागि पैरवी गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आफ्नो कार्यक्षेत्रमा भएका भौतिकसंरचनाहरूको पहुँचयोग्यता पहिचान गरिएको । ● पहुँचयोग्यताकालागि संभाव्य उपायहरू प्रस्ताव गरिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● Accessibility Guidelines and standards

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: अभिलेख फारम, न्यूजप्रिन्ट, मार्कर, कापी, कलम, रजिष्टर, मेटाकार्ड, टेप, Asscebility audit checklist संविधान, ऐन, संग्रह ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं १०.४: पहुँचयुक्त संचार (अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि उपयुक्त संचारको व्यवस्था) कोलागि पैरवी गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पालिकामा उपलब्ध सरकारी तथा सार्वजनिक सेवा सुविधा र तिनका प्रदायकहरू (पालिकाको कार्यालय, विद्यालय तथा अस्पतालहरूको) को सूची बनाउने ।</p> <p>२. प्रदायक संस्थाहरूमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि संचारमा पहुँच (विशेषत ब्रेल र सांकेतिक भाषा, अनुवादक) छ, छैन विश्लेषण गर्ने ।</p> <p>३. अपाङ्गतामा काम गर्ने संस्था र सरोकारवालासँग यस विषयमा छलफल गर्ने ।</p> <p>४. सेवा प्रदायक संस्थाहरूसँग हुने बैठक वा भेटघाटमा पहुँचयुक्त संचारको व्यवस्था सम्बन्धी कुरा उठाउने ।</p> <p>५. संचारको व्यवस्थाका निमित्त गर्नुपर्ने कार्य पत्ता लगाउने ।</p> <p>६. बैठकबाट पहिचान भएका व्यवस्थाहरू कार्यान्वयन भए नभएको यकिन गर्ने ।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): सरकारी तथा सार्वजनिक निकायसँगको बैठक</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): पहुँचयुक्त संचार (अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि उपयुक्त संचारका व्यवस्था) को लागि पैरवी गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> आफ्नो कार्यक्षेत्रमा भएका सरकारी तथा सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्थाको बारेमा जानकारी भएको । पैरवी तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय तथा व्यक्तिको पहिचान भएको । संभाव्य उपायहरू पत्ता लागेको । 	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई संचारमा हुने अवरोध संचारलाई पहुँचयुक्त बनाउन सकिने उपायहरू

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: अभिलेख फारम, न्युजप्रिन्ट, मार्कर, कापी, कलम, रजिस्टर, मेटाकार्ड, टेप, UNCRPD, संविधान, ऐन, संग्रह, कम्प्युटर ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १०.५: मानवीय विविधता र समान अवसरकालागि सचेतना तथा पैरवी गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गताका प्रकार र उनीहरूको संख्याका बारेमा स्मरण गर्ने।</p> <p>२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिले पुर्याउने सक्ने योगदान (सामाजिक तथा आर्थिक) लाई प्रकारका आधारमा विश्लेषण गर्ने।</p> <p>३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई मानवीय विविधता (जस्तै जात, धर्म, लिङ्ग - महिला/पुरुष/तेस्रो लिङ्गी, काला/गोरा, अग्लो/होचो) भित्रको स्वरूप भएको कुरा बुझाउने।</p> <p>४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई समान अवसर सिर्जना गर्नका लागि उपयुक्त अनुकूलताको व्यवस्था (ीह्वलचेयर छिर्ने बाथरुम, उचाई र शरीर अनुसारको टेबल, कुर्सी, आदि) गर्ने बारेमा छलफल गर्ने।</p> <p>५. पालिका, वडा, अस्पताल वा अन्य कार्यालयमा आउने अपाङ्गता भएका व्यक्ति सेवाग्राही भएमा उनीहरूलाई आवश्यक सहयोगीको (अनुवादक, सेवा लिने कोठा वा स्थान देखाउने आदि) आवश्यकताका बारेमा छलफल गर्ने।</p> <p>६. छलफलमा सहभागी व्यक्तिले ल्याउन सक्ने र उसमा आउने परिवर्तनका सूची बनाउने।</p> <p>७. पहुँचका निमित्त गर्नुपर्ने कार्य पत्ता लगाउने र कार्यान्वयन गर्ने।</p> <p>८. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): सरकारी तथा सार्वजनिक निकाय ,</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): मानवीय विविधता र समान अवसरकालागि सचेतना तथा पैरवी गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● मानवीय विविधता र समान अवसर बारे जानकारी भएको। ● उपयुक्त अनुकूलताका लागि तरिका (सहयोगी राखिएको, अपाङ्गता मैत्री) अपनाइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपालको जनसंख्या र अपाङ्गताको प्रतिशतका बारेमा जानकारी ● मानवीय विविधता सम्बन्धमा ज्ञान ● उपयुक्त अनुकूलताका लागि अपनाइने तरिका र असल अभ्यास (best practices)

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: अभिलेख फारम, न्यूजप्रिन्ट, मार्कर, कापी, कलम, रजिस्टर, मेटाकार्ड, टेप, Best Practicess in reasonable accommodation , सर्विधान, ऐन, संग्रह, कम्प्युटर,।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

मोड्युल ११: समन्वय, संचार तथा वृत्ति विकास

यस मोड्युलमा समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले समन्वय, संचार र वृत्ति विकासका सम्बन्धी सीप, ज्ञान तथा पेसाप्रतिका अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यस मोड्युलको तालिम पश्चात प्रशिक्षार्थीहरूले समन्वय र संचारका विधिहरू, तथा वृत्ति विकासका अवसरका बारेमा जान्नेछन् ।

सीपको सूची

- १। सरोकारवालाहरूको पहिचान गर्ने ।
- २। रेफरल प्रणालीको विकास गर्ने ।
- ३। पेसागत आचरण/नैतिकता कायम गर्ने ।
- ४। भाषागत दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।
- ५। कम्प्युटर दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।
- ६। अपाङ्गता व्यवस्थापन र सामाजिक विकासका मुद्दाहरूसँग सम्बन्धित ज्ञानको अभिवृद्धि गर्ने ।
- ७। तालिम/बैठक/सेमिनारमा/भाग लिने

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ११.१: सरोकारवालाहरूको पहिचान गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता रोकथाम, पुनर्स्थापना का क्षेत्रमा काम गर्ने स्थानीय, प्रादेशिक र संघीय सरकारी, गैरसरकारी र नीजिसंस्थाहरूको नक्शांकन गर्ने।</p> <p>२. संस्थाले अपाङ्गता रोकथाम र पुनर्स्थापनाका क्षेत्रमा गरिरहेको कामको सूचीकरण गर्ने।</p> <p>३. अपाङ्गता रोकथाम र पुनर्स्थापनामा सहयोग गरिरहेका वा गर्ने इच्छुक र सहयोग गर्ने हिच्कचाउने संस्था र व्यक्ति पता लगाउने।</p> <p>४. संस्था भित्र जिम्मेवार व्यक्ति, निजको सम्पर्क नं, ठेगाना राख्ने।</p> <p>५. निरन्तर अद्यावधिक गर्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताको मासिक बैठक</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): सरोकारवालाहरूको पहिचान गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> विभिन्न सरोकारवाला र सेवाको प्रकृतिको पहिचान गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालाहरूको नक्शांकन विधि अपाङ्गता श्रोत पुस्तिका

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

- न्युजप्रिन्ट, मार्कर, कापी, कलम, रजिष्टर, मेटाकार्ड, टेप, कम्प्युटर, अपाङ्गता श्रोत पुस्तिकाको नमुना।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ११.२: रेफरल प्रणालीको विकास गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. रेफरल डिरेक्टरी प्राप्त गर्ने वा बनाउने। (सरोकारवालाहरूको सूचीबाट)</p> <p>२. रेफरल सेवा प्रदायकसँग सम्पर्क, कुराकानी वा भेटघाट गरेर सम्बन्ध स्थापना गर्ने।</p> <p>३. रेफरल सेवाका लागि आवश्यक प्रक्रिया निर्धारण गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ३.१ रेफरल फारम, ३.२ जाने तहगत ठाउँ, ३.३ स्थानीय निकायबाट चाहिने सिफारिस, ३.४ पाउने वा लिनुपर्ने सुविधा, ३.५ सेवा लिने अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा परिवारले व्यहोर्नपर्ने खर्च र अन्य दायित्वहरू <p>४. प्रेषण गर्ने।</p> <p>५. अनुगमन गर्ने।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा निजको परिवार तथा कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): रेफरल प्रणालीको विकास गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सेवा प्रदान गर्ने संस्था को कार्यविवरण भन्न सक्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> ● रेफरल डिरेक्टरी ● सरकारी कार्यालयको वेबपेज

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: न्युजप्रिन्ट, मार्कर, कापी, कलम, रजिस्टर, मेटाकार्ड, टेप, कम्प्युटर, रेफरल प्रक्रियाका कागजातका नमू।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ११.३: आर्थिक स्रोतको नक्सांकन गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवार र समुदायलाई आर्थिक सहयोग दिने स्थानीय तह, जिल्ला, प्रदेश र केन्द्रमा भएका संस्था वा व्यक्तिको पहिचान गर्ने। (पत्रपत्रिका, छलफल तथा अन्य माध्यमबाट)</p> <p>२. ती संस्था वा व्यक्तिले दिने आर्थिक सहयोग र योग्यताको विवरणको सूचीकरण गर्ने।</p> <p>३. संस्थाको सम्पर्क न., जिम्मेवार व्यक्ति, ठेगानाको अभिलेख राख्ने।</p> <p>४. आर्थिक सहयोग दिने संस्थासँग सम्पर्क वा भेटघाट गरेर सम्बन्ध स्थापना गर्ने।</p> <p>५. पालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमबारेमा जानकारी प्राप्त गर्ने।</p> <p>६. अभिलेख राख्ने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताको मासिक बैठक, कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): आर्थिक स्रोतको नक्सांकन गर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्ने आधार र मापदण्ड भन्न सक्ने। सेवा प्रदायकसँग सम्बन्ध स्थापना भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> सरकारी, गैरसरकारी तथा व्यापारिक संस्थाहरूको बजेट, योजना तथा कार्यक्रम प्रोफाइल

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: न्यूजप्रिन्ट, मार्कर, कापी, कलम, रजिष्टर, मेटाकार्ड, टेप, कम्प्युटर।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ५ घन्टा
प्रयोगात्मक: ४ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ११.४: सरोकारवालाहरूलाई सूचना प्रवाह गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. प्रवाह गर्ने सूचना एकीकृत गर्ने ।</p> <p>२. सरोकारवालाले गर्ने कामको आधारमा सूचनालाई वर्गीकरण गर्ने ।</p> <p>३. सूचना प्रवाहको माध्यम तय गर्ने (जस्तै email, newsletter, चिठी, बैठक)</p> <p>४. तय गरिएको माध्यम र सरोकारवाला अनुरूप सूचना प्रवाह गर्ने ।</p> <p>५. सूचना प्रवाहका लागि बैठकमा उपस्थित हुने, छलफल गर्ने ।</p> <p>६. पालिकाले गर्ने योजना बैठक, सार्वजनिक सुनुवाइ तथा प्रकाशनमा सहभागी हुने र सूचना दिने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): सरोकारवालाहरूलाई सूचना प्रवाह गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सूचना एकीकृत र वर्गीकरण गर्न सक्ने । ● सूचना प्रवाह गर्ने विधि प्रयोग गर्न जानेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● सूचना र यसको महत्व ● प्रस्तुतीकरण ● बैठकको प्रक्रिया निर्णय लिने प्रक्रिया स्थानीय तहको योजना निर्माणको प्रक्रिया तथा समय रेखा ● पत्राचार सम्बन्धी ज्ञान ।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, कागज, चिठीको खाम, ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समयः २ घन्टा
प्रयोगात्मकः १ घन्टा
सैद्धान्तिकः १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ११.५: पेसागत आचरण/नैतिकता कायम गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. समयमा कार्यालय आउने ।</p> <p>२. सबै व्यक्तिलाई भेदभावरहित समान व्यवहार गर्ने ।</p> <p>३. आफ्नो कार्य विवरणको बारेमा स्पष्ट भई जिम्मेवार रूपमा कार्य सम्पादन गर्ने ।</p> <p>४. राजनीतिक तटस्थता कायम गर्ने ।</p> <p>५. अपाङ्ग संवेदनशील व्यवहार कायम गर्ने ।</p> <p>६. आर्थिक कारोबारमा पारदर्शिता कायम गर्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): पेसागत आचरण/नैतिकता कायम गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग): गर्नहुने र नहुने १० कार्य बताउन सक्ने ।</p>	<p>नैतिक आचरण, अपाङ्ग संवेदनशील, पेसागत व्यवहार, राजनीतिक तटस्थता, पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, कागज, मेटाकार्ड, मार्कर, ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ११.६: भाषागत दक्षता अभिवृद्धि गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१. स्थानीय स्तरमा मुख्यरूपमा प्रयोग हुने भाषाहरूको सूची बनाउने।	अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय।	सम्बन्धित भाषाको बारेमा ज्ञान
२. स्थानीय भाषा, नेपाली र अंग्रेजी भाषाको प्रयोग बढाउने।	निर्दिष्ट कार्य (के): भाषागत दक्षता अभिवृद्धि गर्ने।	अपाङ्गता व्यवस्थापन क्षेत्रमा प्रयोग हुने शब्दावलीहरू र अवधारणाको
३. भाषागत दक्षता अभिवृद्धि गराउने अवसरहरूको पहिचान गरी अवसरहरूको उपयोग गर्ने।	स्तर (कति राम्रो सँग): मुख्य रूपमा प्रयोग गरिने शब्दावली वा लवजहरू भन्न सकिएको।	स्थानीय भाषाको सूची
४. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारसँग संचार गर्दा स्थानीय भाषा र लवजको प्रयोग गर्ने।		
५. अपाङ्गता व्यवस्थापन क्षेत्रमा प्रयोग हुने शब्दावलीहरू (key words) को स्थानीय भाषामा सूची बनाउने।		
६. भाषगत दक्षता अभिवृद्धिका लागि नियमित अभ्यास गर्ने।		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, कागज, मेटाकार्ड, मार्कर,।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४५ घन्टा
प्रयोगात्मक: ४० घन्टा
सैद्धान्तिक: ५ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ११.७: कम्प्युटर दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. कम्प्युटर दक्षता अभिवृद्धि गर्ने अवसरहरू पहिचान गर्ने ।</p> <p>२. कम्प्युटर दक्षता अभिवृद्धि गर्ने अवसरहरूको उपयोग गर्ने ।</p> <p>३. सकेसम्म कम्प्युटरको प्रयोग वढाई (चिठ्ठी लेख्ने, प्रतिवेदन लेख्ने आदि) नियमित रूपमा अभ्यास गर्ने ।</p> <p>४. आफ्नो कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक software (MS Office) को प्रयोगमा अभ्यास तथा सिकाइमार्फत दक्षता विकास गर्ने ।</p> <p>५. अपाङ्गता व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रयोग भएका softwares सम्बन्धमा जानकारी हासिल गर्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): कम्प्युटर दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग): चिठ्ठी लेख्ने, प्रतिवेदन लेख्न जस्ता कार्यहरूमा कम्तीमा ५० प्रतिशत कम्प्युटरको प्रयोग गरिएको ।</p>	<p>कम्प्युटर र यसको प्रयोग सम्बन्धी ज्ञान Office Pakage (Word , Excell, Email Internert) Typing Skills,(Nepali and English) Disability enhancement softwares, Text to speech</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: कम्प्युटर, कापी, कलम, प्रजेक्टर, Software,। पाठ्यसामग्री, कम्प्युटर ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समयः ३ घन्टा
प्रयोगात्मकः २ घन्टा
सैद्धान्तिकः १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ११.९ः अपाङ्गता व्यवस्थापन र सामाजिक विकासका मुद्दाहरूसँग सम्बन्धित ज्ञानको अभिवृद्धि गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. पुस्तक/पत्रिका/वेब साईटमा अपाङ्गताका विषयहरूमा भएका प्रकाशन पढ्ने, संकलन गर्ने (राष्ट्रिय अपांग महासंघ, करुणा फाउण्डेशन आदिको वेबपेज समेत)।</p> <p>२. टिभि, रेडियो, इन्टरनेटमा समाचार हेँ, सुन्ने वा पढ्ने र समसामयिक विषयमा अवगत रहने ।</p> <p>३. अपाङ्गता व्यवस्थापनसम्बन्धी ऐन, कानून, निर्देशिकाहरू संकलन गरी अध्ययन गर्ने ।</p> <p>४. संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारका अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रमको अध्ययन गर्ने ।</p> <p>५. आफ्ना कार्यक्षेत्रमा हुने गैरसरकारी संस्थाका कार्यक्रममा भाग लिने र तिनका अपाङ्गता सम्बन्धी कामका बारेमा जानकारी लिने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): अपाङ्गता व्यवस्थापन र सामाजिक विकासका मुद्दाहरूसँग सम्बन्धित ज्ञानको अभिवृद्धि गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रो सँग): सामाजिक विकासका मुद्दाहरूमा अपाङ्गता व्यवस्थापन सम्बन्धी कम्तिमा १० सवालहरूमा जानकार भएको ।</p>	<p>अपाङ्गता व्यवस्थापन र सामाजिक विकासका मुद्दाहरूसँग सम्बन्धित ज्ञान ।</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: पाठ्यसामग्री, कम्प्युटर, पुस्तक, पत्रपत्रिका, श्रव्य दृश्य सामग्री, रेडियो, इन्टरनेट blogs, फेसबुक पेज ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समयः ३ घन्टा
प्रयोगात्मकः २ घन्टा
सैद्धान्तिकः १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ११.१०: तालिम/बैठक/सेमिनारमा/भाग लिने

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. अपाङ्गता व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम/बैठक/सेमिनारका अवसरहरू पहिचान गर्ने ।</p> <p>२. तालिम र सेमिनारमा भाग लिनका लागि चाहिने आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापन गर्ने । (आवश्यकता अनुसार क्षमता वृद्धिका लागि आफूले पनि लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ ।)</p> <p>३. तालिम र सेमिनारमा सहभागी हुने प्रक्रिया पूरा गर्ने ।</p> <p>४. तालिम, बैठक वा सेमिनारमा उत्सुकतापूर्वक सहभागिता जनाउने ।</p> <p>५. तालिम, बैठक वा सेमिनारमा आफूले सिकेका कुराहरू दैनिक क्रियाकलापमा लागु गर्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): तालिम/बैठक/सेमिनारमा/भाग लिने</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग): अपाङ्गतासँग सम्बन्धित तालिम बैठक/सेमिनारमा पहिचान गर्न सक्ने ।</p>	<p>तालिम/बैठक/सेमिनारका अवसरहरू सम्बन्धी ज्ञान</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: पाठ्यसामग्री, कम्प्युटर, पुस्तक, पत्रपत्रिका, टीभी, रेडियो, इन्टरनेट ।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

मोड्युल १२: अभिलेख तथा प्रतिवेदन

यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरूलाई अभिलेख तथा प्रतिवेदनका बारेमा प्रशिक्षण गराइन्छ । पेसागत कार्य गर्दा बनाउनु पर्ने प्रतिवेदन, भर्पाइ, सफलताका कथा, कार्यक्रमका प्रतिवेदन, प्रोफाइल निर्माण तथा अद्यावधिक गर्न सक्षम बनाउनु यस पाठ्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेको छ ।

सीपको सूची

१. भर्पाइ लिने र अभिलेख राख्ने ।
२. MIS फर्म (वेब बेस) भर्ने ।
३. प्रतिनिधि कथाहरू (case stories) तयार गर्ने ।
४. Event Report तयार गर्ने ।
५. कार्यक्रमको मासिक तथा चौमासिक प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको प्रोफाइल निर्माण तथा अद्यावधिक गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घन्टा
प्रयोगात्मक: १ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १२.१: भर्पाइ लिने र अभिलेख राख्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. भर्पाइ आवश्यक हुने क्रियाकलापहरूको सूची बनाउने,</p> <p>२. स्थानीय तहले तय गरेको भर्पाइको ढाँचा लिने,</p> <p>३. ढाँचा नभएको खण्डमा निश्चित ढाँचा तयार गर्ने र स्वीकृत गराउने,</p> <p>४. भर्पाइको ढाँचा भर्ने अभ्यास गर्ने,</p> <p>५. भर्पाइ आवश्यक हुने कुनै पनि गतिविधि समापन भए पश्चात भर्पाइ लिई प्रमाणीकरण गराउने,</p> <p>६. आफूसँग भर्पाइको एक प्रति राख्ने र अर्को प्रति सम्बन्धित निकायमा बुझाउने।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): भर्पाइ लिने र अभिलेख राख्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● केरमेट नगरी भर्पाइ बनाउन सक्ने। 	<p>भर्पाइ भर्ने तरिका, प्रमाणीकरणका विधि तथा प्रक्रिया, भर्पाइका विभिन्न प्रकारहरू, भर्पाइ आवश्यक हुने गतिविधिहरूको बारेमा जानकारी।</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: भर्पाइको ढाँचा, कलम, कापी, न्युज प्रीन्ट।

सुरक्षा तथा सावधानी: भर्पाइको सुरक्षा।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३० घन्टा
प्रयोगात्मक: २७ घन्टा
सैद्धान्तिक: ३ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं १२.२: MIS फर्म भर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<ol style="list-style-type: none"> १. MIS मा भर्ने तथ्याङ्क र सूचना तयारी गर्ने। २. MIS web address मा लग इन गर्ने। ३. तयार गरिएको तथ्याङ्क र सूचना MISमा भर्ने। ४. भरिएको तथ्याङ्क र सूचना MIS web server मा upload गर्ने र upload भएको रुजु गर्ने। ५. काम पूर्ण भएपछि MIS web address बाट लग आउट गर्ने। ६. आवधिक रूपमा MISमा सूचना भर्ने। 	<p>अवस्था (दिइएको): सीबीआरएफको कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): MISफर्म भर्ने।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● MIS का लागि आवश्यक सूचना र तथ्याङ्क भर्न सक्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> ● MISको संरचना MISभर्ने तरिका Computer skills (MS-Word, MS-Excel), email, internet MIS user manual

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री: Computer, internet facility, electricity, List of interventions,

सुरक्षा तथा सावधानी: विद्युतीय साधनको प्रयोग गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानी।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: २ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १२.३: प्रतिनिधि कथाहरू (case stories) तयार गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. प्रतिनिधि कथा सम्बन्धी ढाँचा, मञ्जुरीनामाको ढाँचा प्राप्त गर्ने।</p> <p>२. आफ्ना क्षेत्रका प्रतिनिधि कथाहरूमध्ये उपयुक्त कथाको छनोट गर्ने।</p> <p>३. घरभेट गर्ने।</p> <p>४. सम्बन्धित व्यक्तिबाट प्रकाशन तथा प्रसारन गर्ने मञ्जुरीनामा (सही वा औँठा छाप) लिने।</p> <p>५. ढाँचा भर्ने, फोटो खिच्ने र अन्य आवश्यक जानकारी संकलन गर्ने।</p> <p>६. संकलन गरिएको जानकारीका आधारमा सुधार भएक्ने सफलताको कथा तयार गर्ने।</p> <p>७. अभिलेख राख्ने (कम्प्युटरमा इन्ट्री गर्ने)।</p>	<p><u>अवस्था (दिइएको):</u> अपाङ्गता भएको व्यक्तिको घर, समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय</p> <p><u>निर्दिष्ट कार्य (के):</u> प्रतिनिधि कथाहरू (case stories) तयार गर्ने।</p> <p><u>स्तर (कति राम्रोसँग):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● सफलताको कथामा फोटो सहीत व्यक्तिमा आएको परिवर्तन उल्लेख भएको। ● सत प्रतिशत मञ्जुरीनामा लिइएको। 	<p>प्रतिनिधि कथाहरू (case stories) तयार गर्ने। लेखन विधि, सूचना संकलन गर्ने विधि, साधारण फोटो खिच्ने तरिका</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

सफलताका कथाहरू ढाँचा, मञ्जुरीनामा फारम, क्यामेरा, कापी, कलम, Stamp pad, कम्प्युटर

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १२.४: Event Report तयार गर्ने ।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. कार्यक्रमसम्बन्धी सूचनाहरू एकीकृत गर्ने ।</p> <p>२. सूचनाहरू कम्प्युटरमा प्रतिवेदनको ढाँचामा भर्ने ।</p> <p>३. कार्यक्रमका फोटोहरू पनि प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने ।</p> <p>४. सम्बन्धित शाखाहरूजस्तै नगरपालिकाको आर्थिक, प्रशासन, कार्यक्रम शाखा र अन्य सरोकारवालाहरूलाई आवश्यकताअनुसार प्रतिवेदन बुझाउने ।</p> <p>५. MIS मा अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): Event Report तयार गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग): कार्यक्रम समापन भएको तिन दिनमा तोकिएको ढाँचामा रिपोर्ट तयार गर्न सक्ने ।</p>	<p>प्रतिवेदनको ढाँचा, प्रतिवेदन लेखन तरिका, सूचना संकलन गर्ने विधि, साधारण फोटो खिच्ने तरिका</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

कम्प्युटर, प्रिन्टर, प्रतिवेदनको ढाँचा, क्यामेरा, कापी, कलम

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ४ घन्टा
प्रयोगात्मक: ३ घन्टा
सैद्धान्तिक: १ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १२.५: कार्यक्रमको मासिक तथा चौमासिक प्रतिवेदन तयार गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. मासिक रूपमा सम्पन्न गरिएका काम तथा गतिविधिहरूको अभिलेख राख्ने ।</p> <p>२. मासिक प्रतिवेदन बनाउने ।</p> <p>३. चौमासिक प्रतिवेदनका ढाँचाहरू लिने ।</p> <p>४. मासिक प्रतिवेदनको आधारमा चौमासिक प्रतिवेदन बनाउने ।</p> <p>५. तयार भएको प्रतिवेदन कार्यालय प्रमुख तथा सम्बन्धित शाखालाई बुझाउने ।</p> <p>६. प्रतिवेदनको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): समुदाय, वडा कार्यालय, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य (के): कार्यक्रमको मासिक तथा चौमासिक प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p> <p>स्तर (कति राम्रोसँग): प्रत्यक चौमासिक सकिएको प्रथम सातामा ढाँचा अनुरूप प्रतिवेदन तयार गर्न सक्ने ।</p>	<p>प्रतिवेदनको ढाँचा, प्रतिवेदन लेखने तरिका, सूचना संकलन गर्ने विधि, साधारण फोटो खिच्ने तरिका</p>

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

कम्प्युटर, प्रिन्टर, प्रतिवेदनको ढाँचा, क्यामेरा, कापी, कलम

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने । अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने । प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ७ घन्टा
प्रयोगात्मक: ५ घन्टा
सैद्धान्तिक: २ घन्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १२.६: अपाङ्गता भएका व्यक्तिको प्रोफाइल निर्माण तथा अद्यावधिक गर्ने।

क्रियाकलापका चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१. अपाङ्गता भएका प्रत्येक व्यक्तिको फाइल खडा गर्ने (फाइलमा नाम, दर्ता नं लेख्ने)	अवस्था (दिइएको): अपाङ्गता भएका व्यक्ति, घर, CBRF को कार्यालय।	प्रोफाइल निर्माण गर्ने विधि
२. लेखाजोखा तथा गृहभेटका क्रम भरिएका सबै फारमहरू फाइलमा क्रमशः (मिति अनुसार) राख्ने।	निर्दिष्ट कार्य (के): अपाङ्गता भएका व्यक्तिको प्रोफाइल निर्माण तथा अद्यावधिक गर्ने।	प्रोफाइलका लागि आवश्यक कागजात, फारमको सूची
३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको पहिलो भेटको, सेवा सुरु भएपछिको र सेवा लिइसकेपश्चातको फोटो फाइलको भित्री भागमा टाँस्ने।		फारम भर्ने तरिका
४. सम्पूर्ण रेफरल फारम तथा लिइएका सेवाको विवरण राख्ने।		
५. फाइललाई नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने। (व्यक्तिका सम्बन्धमा भएका प्रगतिहरू थप्दै जाने)	स्तर (कति राम्रोसँग): १४ वटा शिर्शकमा क्रमशः अपाङ्गता भएका व्यक्तिको प्रोफाइल निर्माण गर्न सक्ने।	

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

कम्प्युटर, प्रिन्टर, फारम, क्यामेरा, कापी, कलम, प्रोफाइल निर्माण गर्ने विधि।

सुरक्षा तथा सावधानी: संक्रमण र चोटपटक बाट सावधानी अपनाउने। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षा र उनीप्रतिको संवेदनशील हुने। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारको सूचनाको गोपनीयता कायम राख्ने। प्रयोग गरिने सामाजिको जतन गर्ने।

मोड्युल १३ कार्यगत तालिम

यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थीहरूलाई अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई सेवा प्रदान गर्ने संस्थाहरूमा अवलोकन भ्रमण गराइनेछ । यस पाठ्यक्रममा सिकाइने विभिन्न सीपहरू प्रदान गर्ने संस्थाहरूलाई उनीहरूले उपलब्ध गराएको सीपको गुणस्तर र उपलब्धताको आधारमा संस्थाहरू छनोट गरिनेछ । भ्रमणमा प्रशिक्षार्थीहरूले घटना अध्ययन द्वारा तथा Specialized सेवा प्रदायक संस्था र पुनर्स्थापना कार्यलाई समुदायमा सम्म पुऱ्याउने सम्बन्धको विकास गर्ने छन् । हालसम्मको तथ्यांक तथा सूचनाका आधारमा अवलोकन भ्रमण गरिने संस्थाहरू निम्न बमोजिम छन् ।

कार्यगत तालिममा जानु पूर्व संस्थामा सिक्ने विषयहरूका बारेमा प्रशिक्षार्थीलाई checklist दिइनेछ । अवलोकन भ्रमणका क्रममा प्रशिक्षार्थीहरूले checklist भर्ने र भ्रमण पछि छलफलको आयोजना गरिनेछ ।

परिभाषा र शब्दावली

1. Severe Acute Malnutrition (SAM) and Moderate Acute Malnutrition (MAM): कृपोषणको गम्भीर तथा मध्यम अवस्था जसले बालबालिकालाई असर गर्दछ। यो उचाई, तौल र उमेरद्वारा मापन गरिन्छ।
2. Maternal and Child Health (MCH): मातृ तथा शिशु स्वास्थ्य। यसले विषेश गरि ५ वर्षका मुनिका बालबालिका र आमाको स्वास्थ्य अवस्थालाई जनाउँदछ।
3. HMIS/MIS: स्वास्थ्य सुचना व्यवस्थापन प्रणाली।
4. Developmental Disability: बालबालिकाको विकासमा देखिएका अवरोध बाट हुने अपाङ्गता।
5. Referral Directory: प्रेषण गर्ने विशिष्ट सेवा प्रदायक संस्थाहरुको नामावली।
6. Range of Motion : The full movement potential of the joint/ organ
7. Distal and Proximal: शरिरको मध्यभागबाट नजिकलाई Distal ले जनाउँदछ र टाढालाई Proximal ले जनाउँदछ।
8. Muscular Dystrophy: माशपेशिका समस्याहरु जसमा माशपेशि कमजोर हुने गर्दछ। यो समस्या विषेस गरि skeletal (हाडजोर्नीसँग सम्बन्धित माशपेशिमा हुन्छ।
9. Arthritis: जोर्नीहरु सुनिने
10. Organ deformities: शरिरको अङ्गहरुको वनावटमा रहेको विकार
11. Amputation : हात वा खुट्टा वा सो संग सम्बन्धित कुनै अङ्ग शरिरबाट हटाउने। (The removal of a limb or other appendage or outgrowth of the body)
12. Prosthesis: शरिरका अङ्गहरुको कृतिम संरचना
13. Orthosis : शरिरको अङ्गहरुको कार्यमा सहजता ल्याउने वा संरचना सुधार ल्याउन सघाउने समाप्ति।
14. Spinal Injury: Injuries involving vertebral column that is characterized by loss of muscle function, sensation and autonomic function (मेरुदण्डमा हुने चोट)
15. सेरेब्रल पाल्सी : जन्मदा मरिस्टस्कमा हुने चोटका वा अन्य अवस्थाका कारण हुने पक्षघात।
16. Articulation Problem: Disorder of the quality of the speech characterised by the substitution, omission and distortion and addition of phonemes. (स्वर तथा वोलिको गुणस्तरमा कमि जसमा शब्दहरुको स्पस्टतामा नहुने गर्दछ)
17. Child developmental Milestones: बाल विकासका चरणहरु
18. Parallel Bar: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुले प्रयोग गर्ने एक प्रकारको साहयक समाप्ति।
19. WHO: विश्व स्वास्थ्य संघ
20. Screening: Screening is defined as testing for disease or condition in an individual or population that appears to be healthy in general terms. The goal of screening is to identify children who are at increased risk of disease and disability and warrant additional testing and care. (प्रारम्भिक जाँच)
21. UNCRPD : United Nations Convention on Rights of Person with Disabilities

सन्दर्भ सामग्री

1. मानसिक रोगीहरुका लागि पूनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालनका लागि कार्यविधि, २०७५, available at: <http://www.edcd.gov.np/resources/download/procedure-for-rehabilitation-of-mentally-ill-people>
 2. Policy, Strategy & 10 years Action Plan on Disability Management 2016, <http://www.edcd.gov.np/resource-detail/policy-strategy-and-10-years-action-plan-on-disability-management>
 3. राजु बस्नेत, मनिष प्रसाई २०१७, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकारका लागि जनवकालत राष्ट्रिय अपांग महासंघक नेपालका अनुभव तथा सिकाईहरु, राष्ट्रिय अपांग महासंघक नेपाल, भृकुटीमण्डप काठमाडौं।
 - 4.. सम्पादक निर्मल भण्डारी, असल अभ्यास २०१७, राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघक नेपाल र जिल्ला च्यापटर तथा स्वाबलम्बन समुहहरुले गरेका असल अभ्यास.
 5. Curriculum (short term for physical Rehabilitation Assistant (PRA), Council for technical Education and Vocational Education , Curriculum Development Division , 2007, Revised 2014.
 6. David Werner, 1987, Disabled Village Children; A working Guide for community health worker and families.
Helping Health Workers Learn, David Werner 1982.
 7. Local Production of Appropriate Technical Aids for Disabled People, Report from a rehabilitation International workshop in Kibwezi, Kenya. 1992. 32 pages. ICTA Information Center. Sweden .
 8. Promoting the development of Young children with cerebral palsy; A guide for Mid-level Rehabilitation worker, World Health Organization, 1993. 20 Avenue, Switzerland
- References:
9. अपाङ्गता स्रोत पुस्तका २०७१, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लागि उपलब्ध सेवा, सुविधा, अवसर तथा महत्वपूर्ण कानुनी प्रावधान सम्बन्धि सहजिकरण पुस्तका, महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय, सिहंदरवार, काठमाडौं। available at: https://www.nfdn.org.np/uploads/documents/advocacy/disability_resourceBook.pdf
 10. Prakash Raj Wagle, The sustainable Development Goals: An opportunity for the person with disabilities, National Federation of Disabled – Nepal (NFDN) available at: <https://www.nfdn.org.np/news/191/41/The-Sustainable-Development-Goals-An-opportunity-for-the-persons-with-disabilities.html>
 11. Dhungana, Bishnu Maya, &Kusakabe, Kyoko (2010). The role of self-help groups in empowering disabled women: A case study in Kathmandu Valley, Nepal. Development in Practice.
 12. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकारसम्बन्धी महासंघ (सी आरपीडी), २००६, available at: <https://www.nfdn.org.np/uploads/documents/advocacy/easy-crpd-incheon.pdf>
 13. बालिका थपलिया, अपाङ्गता र सुविधा, available at:
<https://karunanepal.org/publications/%E0%A4%85%E0%A4%AA%E0%A4%BE%E0%A4%82%E0%A4%97%E0%A4%A4%E0%A4%BE-%E0%A4%B0-%E0%A4%A4%B8%E0%A5%81%E0%A4%AC%E0%A4%BF%E0%A4%A7%E0%A4%BE/>
 14. Cost effective and Effectiveness and efficiency assessment of Inspire2care program, 2011-2013, http://karunanepal.org/wp-content/uploads/2016/05/KIT-final-report_Cost-effectiveness-Inspire2Care.pdf